Թ. ՏԱՐԻ 2632 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 22 ՍԱՀՄԻ 4385 31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1892 22 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1310 ՇԱԲԱԹ

ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ

Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.
ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ԻՐ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս
درعلیه غلطه ده آره ولك غزته سی اداره سنه
Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան ... 150
» » Վեցամսեայ » ... 75
» » Եռամսեայ » » ... 40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանք ... 56
» » Վեցամսեայ » ... 28
Ընտիր թուղթի վրայ մանուռ տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Գաւառաց բաժանորդի ծանուցման միօրինակ Ղրուշ 50
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։
Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀՈԿՏ. 31/12 ՆՈՅՄ. 1892

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՒ ԳԱՒԱՌՆԵՐ ՄԵՐ ԳՐԱԿԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Բ.

Ազգին պայծառութեանը և օգտին համար եղ մը տարիէն պէրի Ուսումնականութիւնը ծաղկեցնելու ազգովին խայրէթ և շատ ալ մասրուֆ կըլլայ կոր խաէ տէ՝ մինչեւ հիմայ չէրէֆլի և օգտակար յառաջդիմութիւն մը չեղաւ տէյի յայտնի է։

Այս մինասիպէթսիզութիւնը ազգին մէջէն վերցունելու համար պէտք է առաջ քննութիւն մը ընել, և ինչվան հիմայ Ուսումնականութիւնը ազգերնուս մէջ առաջ չերթալուն պատճառը գտնալու ճարը նայիլ՝ որ ասկէց ետքի խայրէթն ու մասրուֆն ալ առջիններուն պէս պարապ չըլլայ։

Ինչե՞ն է որ ռամիկներուն մէջ գիտութիւնը՝ մանաւանդ լեզուագիտութիւնը հաւատքի վնասակար բան մը սեպվելով՝ խորունկ կարդալուն ծարը անհաւատութիւն է տէյի գիտութիւնները վար զարնելը հոգւոյ փրկութեան խայրէթ մը կարծըված է։

Ինչե՞ն է որ հասարակօրէն ազգերնուս մէջ գիտութիւնը ապրուստի կողմանէ անօգուտ բանի տեղ դրված ըլլալով՝ շատ մարդիկ պարապ տեղը ժամանակ չանցունելու վախէովը իրենք հավէս չընելէն զատ՝ Ուղղականը Սեռականը փոր չի կշտացուներ տէյի հավէսլիներն ալ պաղեցունելու կը նային։ . . .

* *

. . . Էքինճիները քանի մը տարի իրարու վրայ Թառլայի մը մէջ ցորեն ցանելէն ետքը, վերջին տարիները գետնին հասըլաթսըզութիւնովը իրենց Թամահքեարութեան պատիժը քաշելն իքէն՝ ի՞նչպէս կ'ըլլայ կոր քի անդին պախճըպանները հիչ մէկ ժամանակ գետինը պարապ չեն թողուր ու տայմայ ալ հասըլաթ կ'ունենան։ Երկրագործութեան վարպետները ասոր սէպէպ այս կուտան թէ՝ ցանված բաներուն ամէն մէկը հողին մէջ եղած նիւթերուն մէկին մինասիպէթլի ըլլալով՝ աւելի անով պէսլէնմիշ կ'ըլլայ քան թէ ուրիշներով. շարունակ մի և նոյն բանը ցանվելու ըլլայ նէ՝ այն նիւթը կը հատնի, այն բանն ալ պէսլէնմիշ չի կրնար ըլլար, հասըլաթսըզ կը մնայ։ Բայց երբոր մէկը վերնալէն ետքը ուրիշ բան ցանվի նէ՝ անոր պէսլէնմիշ ըլլալու նիւթը զատ ըլլալով՝ մէկ դիէն այն կ'աճի, մէկ դիէն ալ մէկալին նիւթ կը պատրաստըվի, ու ամէն բան հասըլ կուգայ։

Տղայոց միտքին մէջն ալ գիտութեանց թօխումները այս կանոնով ցանելու է. Նայելու է որ տղայոց մէկ օրվան մէջ սորվելիք բաներուն ամէնն ալ մտաց մէկ կարողութեանը բեռ չըլլան. դասին մէկը յիշողութեան տայիր բան է նէ մէկալն ալ խորհրդածութեան տայիր ըլլայ. մէկ ուրիշն ալ երեւակայութեան տայիր. դուրսէն բան մի ալ ձեռքի տայիր ըլլայ. երանի՛ թէ բան մի ալ ոտքի և ականջի տայիր։ Ասանկով հէմ ամէն մէկ կարողութիւնը գործածվելով կը բացվի, ու տղան մինակ յիշողութեան վրայ կենողներուն պէս թանձրամիտ չըլլար, հէմ շատ բան ալ մէկէն օսանմիշ չըլլալով կը սորվի. չունքի ամէն մէկ կարողութիւնը մինակ մէկ բանի մը վրայ պարապելով ամէնեւին չի յոգնելէն պաշխա՝ դաս առած բաներուն մէջէն պազին տղին մէյլին կէօրէ ըլլալով էյլէնճէի մը պէս կուգայ իրեն. պազին ալ լոկ երեւակայութեան կամ ձեռաց տայիր բան ըլլալով՝ օյինի մը հիսապով վրան կ'իյնայ. պազին ալ իր մէյլէն դուրս է պիլէ նէ՝ այն ալ պարտաւորութիւն մը սեպելով սորվելու կը նայի։ Այն ատենը պազի բանը չի սորվին ալ նէ հոգ չէ, զէրէ ուրիշ բաներ սորվելովը, ժամանակը պարապ անցած չըլլալէն մատէ՝ շատն ալ կ'ըլլայ որ դաս առնելն իքէն չի սորված բանը՝ ետքէն ինտիզայ ըրած ատենը իւր աշխատութեամբ առաջ կը բերէ։

Անանկ է նէ՝ քանի մը բան մէկէն սորվելը զարար չէ՝ ֆայտայ ալ ունի, հէմ խնտիզալը ալ է. Փախաթ սորվելիք բաները անանկ մինասիպէթովը կարգի դըրված պիտի ըլլան՝ որ նէ օսանճ բերեն, նէ ալ իրարու չփոթութիւն տան։ Տղայ մը որ այս ճամբով քանի մը բան մէկէն կրնայ սորվիլ՝ երկու լեզուի քերականութիւն մէկէն սորվելու դժվարութիւն կը քաշէ. զէրէ երկուքն ալ իրարու մօտ բաներ ըլլալով, կանոնները իրար կը խառնըվին, հիչ մէկն ալ չի սորվըվիր։

* *

Երբ կը գանգատուի թէ Պոլսոյ հրապարակագիրք ժողովրդային կենդանի լեզուաւ չեն գրեր, և այս պատճառաւ ժողովրդեան հոգւոյն հետ յարաբերութեան մէջ չեն գտնուիր, անօգուտ չէր ըլլար յիշեցնել թէ այդ գանգատն ընողներ դեռ չծնած՝ Պոլսոյ գրագէտք սկսած էին գրել նոյն «կենդանի» լեզուաւ։ Պոլսոյ ռամկօրէնն որոյ մէկ նմոյշն ի մէջ բերինք մեր նախորդ յօդուածով՝ դարուս առաջին քառորդին մէջ ի գիր առնուելով, 1835—40 թուականներուն կը գրուէր վերեւ ընդօրինակուած ձեւով. Հեղինակն անծանօթ, բայց հաւանօրէն Տէրոյէնց Պատուելիի գրչէն ելած, այս հատուածք մասն են գրուածի մը որ կ'ուղղուէր Ազգիս քիչ շատ բարեկեցիկ ընտանեաց պետերուն, որք տարին 30-40 ոսկի կրնային տալ իրենց զաւակներն Սկիւտարի Ճեմարանը դնելու։ Այս միջին և ընչաւէտ կարգի ազգայնոց հետ խօսելու համար 50-60 տարի յառաջ այս լեզուաւ կը գրէին ժամանակին գրագէտները։ Կրնայինք մեր այս ըսածն ապացուցանելու համար ուրիշ օրինակներ ալ բերել, բայց որովհետեւ լրագրական յօդուածի մը սահմաններն յարգել պարտինք, այսչափն ալ բաւական համարինք եզրակացնելու թէ ժողովրդեան հետ ժողովրդական լեզուով խօսելու կարելիութեան և կարեւորութեան Պոլսոյ գրագէտք անտեղեակ կամ անզգայ չեն եղած, բայց հարկաւ այս աւուր ժողովուրդն ալ 1830-40ի ժողովուրդը չէ, և Պոլսոյ գրական լեզուն չէր կրնար դատապարտուիլ նոյն ռամկական սահմաններու մէջ մնալու։ Այդպիսի պահանջում յառաջդիմութեան բնական օրէնքին ուրացումը կ'ըլլար։

Կ'անցնի 15—20 տարւոյ շրջան մը, և տեսէք թէ Օտեան 1850ին ինչպէս կը գրէ ժամանակին աշխարհաբարը։

«Վանեցին Պոլսեցւոյն լեզուն լաւ չը հասկնար. Պոլսեցին՝ Վանեցւոյն, Երեւանցին՝ Ջուղայեցւոյն և փոխադարձաբար։ Եւ այս լեզուի զանազանութիւնն ամեն քաղաք կը գտնուի, և կրնանք ըսել թէ մէկ հայաբնակ տեղէ մը մինչեւ միւսը 40 ոտք առնըլի տարբեր լեզու մը կը գտնուի։ Արդ՝ ո՞ր տեսակը պէտք է որոշել հասարակաց լեզու մը ձեւացնելու համար։— Հոս է մեծ խնդիրը։

«Եթէ մեծագոյն մասին նայելու ըլլանք, որ և աւելի օրինաւորն է, Պոլսի աշխարհաբարը խօսողները համեմատաբար շատւոր են, և ասկէ զատ Պոլսի հայերէնը, մանաւանդ գրութեան մէջ, աւելի մաքուր ու կոկված է, մինչդեռ գաւառներունը շատ բիրտ ու կոպիտ է։ Բայց կրնայ ըսվիլ որ բնավայր գաւառներուն աշխարհաբարն ալ աւելի մօտ է գրաբարի, սակայն մենք կը կարծենք որ այնպիսի բոլորովին անկիրթ լեզու մը հասարակաց լեզու ընտրելու անարժան է. իսկ թէ ըսվի որ կրնայ կանոնաւորվիլ և բրտութենէ մերկանալ, կը պատասխանենք թէ մեր աշխարհաբարն ալ կրնանք բաւ կարելւոյն գրաբարի մօտեցնել և իր ազգաւաղ վիճակէն ազատել։ Դարձեալ։ Պոլսի աշխարհաբարն ընտրելով, այս ալ կը շահինք, որ Պոլիս Օսմանեան Տէրութեան մայրաքաղաքն ըլլալուն համար, հայաբնակ տեղերուն իբրեւ կեդրոնը սեպվելով, աւելի դիւրութիւն կ'ընծայէ իր խօսած աշխարհաբարն ուրիշ տեղեր տարածելու, որովհետեւ ամեն կողմէն բազմաթիւ Հայեր Պոլիս գալով տարիներով կը կենան. Այս պատճառով երբ մեր խօսած լեզուն տարածելու ջանք ըլլալ սկսվի, հոս յաճախող դրսեցի Հայերն ալ վարժելով մեր աշխարհաբարին, իրենց հետ Պոլսի հայերէնն ալ կը տանին իրենց երկիրը։

«Բայց մինչեւ հոս եկանք, առանց մտալին միւս երեսն ալ դարձնելու. տեսնենք մեր աշխարհաբարին ունեցած անտեղութիւններն ալ։

«Պոլսի հայերէնն՝ ինչպէս ուրիշ աշխարհիկ հայերէնները, շատ՝ թէ և միւսներէն նուազ անկարգութիւններ ունի, և շատ ալ օտար ու մորացածոյ ոճեր ու բառեր. Ուստի ամեն բանէ առաջ՝ այս անտեղութիւնները վերցնել հարկաւոր է. Ա. լեզուին վայելչութեանը համար. Բ. որպէսզի ամեն տեղի հայ մէկ կարգի ու կանոնի տակ սորվելով, այն կարգով ու կանոնով գրէ ու խօսի, և ուրիշ տեղերու աշխարհաբար գրված ու խօսվածն ալ հասկնայ։»

Օտեան այս տողերը կը գրէր «ազգային յառաջդիմութեան ոսկեդարը կարծըված ժամանակ մը՝ ուր ազգին մէջ ուսումնասիրութիւնն արծարծելու և ուսումը տարածելու համար շատ միջոցներ գործի կը դրվին. այսպէս շատերուն երջանիկ համբաւած ժամանակ մը, ուր գրելու քիչ շատ եռանդ կը տեսնուի ազգին մէջ»։ — Այսպիսի ժամանակ մը, ըստ վսեմախոհ հեղինակին, «հարկաւոր էր որ մեր երկու, հին ու նոր լեզուներուն մէկը հաստատ ու որոշված ըլլար. լեզու մը ամենուն հասկնալի, դիւրին ու պարզ ոճով, որ և գրելու ալ դժար չըլլայ, լեզու մը, որ այս յատկութիւններէն զատ կարգ ու կանոն ունենայ։»

* *

Ինչպէս կ'երեւի, մինչ դարուս առաջին քառորդին Պոլսոյ աշխարհաբարի մէջ օտար բառեր կը վխտան, զի այսպէս չէր յուսացուեր ժողովրդեան նոյն իսկ քիչ շատ բարեկիրթ մասերուն հասկնալի ընծայել զանոնք, դէպ ի 50ական թուականներ այն օտար բառեր արդէն վտարուած են գրական լեզուէն, որ առանց սեթեւեթի, սկսած է բուն հայերէն ըլլալ, լեզուս տակաւին մասամբ դուրանեան ազդեցութեան ներքեւ՝ քերականութեան, համաձայնութեան և ուրեք ուրեք գաղափարաց ընդհանուր արտայայտութեան մասին։

Բայց այս բարւոքում Պոլսոյ գրաւոր աշխարհաբարի մէջ տեղի ունեցած ժամանակ, Պոլսահայոց կենդանի լեզուն ալ չէր մնացած ինչ որ կ'երեւէր «[illegible] կայ» պարբերութեան մէջ, զոր յիշեցինք նախորդ յօդուածով։ Չէ թէ հիմա, այլ շատ տարիներէ ի վեր, քիչ շատ կրթուած Պոլսեցիք կրնան աշխարհաբար խօսիլ առանց օտար բառ խառնելու. օրինակի համար հետեւեալ ժողովրդային ոճով. (Բնական Քերականութիւն, 248—249.)

«Ետքի նեղուն գրած գիրս առեր են նէ՝ եւելօր խնդում են իմացեր. ինչու որ մեր աս գիրը քաշած խեղճութիւններուն վրայօք ինչուան ետքի ատեններս պտըտող իրաւ ու սուտ ձայներէն իրենք ալ մեծ մեծ հոգերու ու մտմտուքի մէջ մնացած՝ իրաւը չգիտնալով հա թէ չէի մէջ կ'երերան եղեր։»

Այս միեւնոյն պարբերութիւնը պոլսեցի գրագէտն այսօր սապէս կը խմբագրէ.

«Վերջին անգամուն գրած նամակս ընդունելով՝ մեծապէս ուրախացեր են. վասն զի ստոյգ կամ սուտ լուրերուն պատճառաւ, որք մեր այս կողմերը կրած դժբախտութեանց վրայ մինչեւ վերջին ժամանակները տարածուեր են, իրենք ալ մեծամեծ հոգերու եւ մտատանջութիւններու մէջ մնացած՝ անստուգութեամբ այո և ոչի մէջ կը ծփան եղեր»

Բայց ո՞վ կը համարձակի պնդել թէ վերոյգրեալ ժողովրդական ոճով խօսող հասարակութիւն մը չի հասկնար այս վերջի գրական լեզուն։

Կամ երբ պոլսեցի ժողովուրդը կ'ըսէ

«Թէ որ ամէն ի ծիր ասանկ չըլլալու բաներու վրայ պարապ տեղ մտմտալով ատեն կորսնցընես նէ, ձեռքդ ալ բան չի վաստըկիր միտքդ ալ.»

կարելի՞ է ըսել թէ պոլսեցի գրագէտք մեռեալ լեզու մը կը գրեն՝ նոյն խօսքը սապէս բանաձեւելով.

«Եթէ միշտ այսպիսի անկարելի բաներու վրայ ի զուր մտածելով ժամանակ վատնես, ո՛չ ձեռքդ շահ մը կ'ընէ ո՛չ միտքդ»։

Եւ կամ կրնա՞յ ըսուիլ թէ պոլսեցի գրագէտք չինծու լեզու մը հնարած են՝ մի միայն իրենց գործածութեան համար, երբ ժողովրդեան սա խօսքը

«Անանկ աղւոր լուսնկայ մ'ալ ելած էր որ գիտես թէ արեւ էր ծագեր»

իրենք կը գրեն սապէս.

«Այնպէս գեղեցիկ լուսին մ'ալ ելած էր որ կարծես թէ արեւ (կամ արեգակ) ծագած էր։»

Այս «ետեւ» բառն (և դեռ շա՜տ բառեր) ժողովուրդն եթէ ոչ կենդանի լեզուի գէթ եկեղեցւոյ մէջ ա՛յնքան անգամներ լսած է որ երբ իւր լրագրին մէջ կարդայ՝ անծանօթ բառի մը առջեւ չի գտնուիր անշուշտ։ (*)

* *

Ուրեմն, Պոլսոյ գրագէտք կարծուածին չափ օդային ուղղութեան մը չեն հետեւած։ Տաճկախառն գրած են, երբ չունէին ուրիշ միջոց ժողովրդեան հասկնալի ըլլալու. Բայց իրենք կրելով ժողովրդեան ազդեցութիւնն՝ իրենց ազդեցութիւնն զգալի ըրած են ժողովրդային լեզուին վրայ, զոր մեծապէս բարեփոխած են 50 տարիէ ի վեր. Խօսուած լեզուն տակաւ մաքրուած է օտար տարրերէ, և նախ բառերն ու ապա ոճերն ուղղելով, Պոլսոյ գրագէտք կրցած են բոլորովին հայերէն գրել, առանց հասկնալի ըլլալէ դադրելու. զի նոյն միջոցին ժողովրդեան քիչ շատ կարդալ գրել գիտցող մասը նոյն զուտ հայերէն գրութիւններն հասկնալ վարժուած է։ Այս մասին դըպրոցներու չափ ալ Պոլսոյ աշխարհաբարով գրուած թերթերն, հանդէսները, տետրակներն ու գիրքերն օգտակար հանդիսացած են։ Որովհետեւ Տփխիսի մէջ կարգ մը գրագէտք տարբեր ուղղութիւն մը բռնած են (**), չի հետեւիր թէ Պոլսոյ գրագէտներուն ընթացքը ծուռ եղած ըլլայ։ Այս ընթացքին արդիւնքն աչքերնուս առջեւ է. Պոլսոյ աշխարհաբարը մաքրուած է օտարամուտ տարրերէն որոց հետ բովանդակ նոր հայերէնն անճանաչելի խառնուրդ մը ձեւացուցած էր եօթն կամ ութ դարերէ հետէ, այնպէս որ օտարազգիք կը կարծէին թէ հայերէնը դուրանեան կամ թաթարական լեզուի մէկ գաւառաբարբառն է եղ (***)։ Երբ այնքան կը թշնամանուին տեսակ մը ժողովրդասէրներու կողմէ ասս և ի Ռուսահայս՝ Պոլսոյ գրագէտք կրնան պարծանօք յիշել այս միակ իրողութիւն որ կը բաւէ Պոլսոյ հայ դաղթականութեան փառքը կազմելու, եթէ գոլութեան արժանի ուրիշ ո և իցէ ծառայութիւն ալ չունենար այդ գաղթականութիւն։

Եւ ի՞նչ աւելի բնական, աւելի բանաւոր քան տեսնել որ այսպէս տակուած, կոկուած, ազնուացած աշխարհաբար մը, Պոլսոյ կամ Իզմիրի մէջ և կամ Մխիթարեանց ձեռամբ գրուած, տակաւ տարածուած ըլլայ գաւառաց մէջ, և ուրիշ ո՛ և իցէ գաւառաբարբառ մը մէկդի ելով ընդհանրական լեզուի վերածելու պէտքն այլ եւս զգալի եղած չըլլայ։

Բ. Բ.

(*) Բառեր կան զորս Պոլսոյ գրագէտք գործածելով՝ անպատճառ գրաբարէն առած չեն ըլլար. զի Պոլսոյ ռամկօրէնին անծանօթ բառեր կան որք կը գործածուին արեւելեան կամ արեւմտեան գաւառաբարբառներու մէջ։ Օրինակի համար «արեգ» բառը ծանօթ երգին մէջ. «Ինձ համար յերեկը — Մութ է չըջում արեգը»։

(**) Այդ մասին առանձինն պիտի խօսինք յաջորդ յօդուածով։

(***) Մինչեւ իսկ այս տեսութեամբ հայաթուրք քերականութիւն և բառարան հրատարակած են ամերիկացի միսիոնարք։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼՈՐՏ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԻ տարեկան հացկերոյթէն բացակայ մնացած են Պ. Կլատստոն և Լորտ Ռօզպէրի։ Բայց Պ. Կլատստոն, չկարծուելու համար թէ նոր լորտ-քաղաքապետին կաթոլիկութեան պատճառաւ բացակայ կը մնայ, յատուկ նամակաւ իմացուց թէ մեծապէս գոհ եղած է իւր ընտրութենէն, իբր նշան ազատութեան դատին նոր յաղթանակ մը, բայց եթէ չի կրնար անձամբ ներկայ ըլլալ, իւր ծերութեան և ինքզինք խնայելու պէտքին պատճառաւ է։ Հնդկաստանի նախարար Լորտ Քիմպըրլի որ ներկայ էր, իւր բանախօսութեամբ յայտարարեց թէ օտար Տէրութեանց հետ նոր նախարարութեան յարաբերութիւնք լաւ են, և կը կարծէ թէ Բամիրի խնդիրը բարեկամաբար պիտի կրնայ կարգադրուիլ Ռուսիոյ հետ՝ սահմաններու գծմամբ մը և այս մասին բանակցութիւնք սկսած են Լոնտոնի և Փեթերսպուրկի միջեւ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Խորհրդարանը բացուեցաւ։ Կուսակցութեանց կացութիւնը փոխուած չէ, կ'ըսէ հեռագիր մը։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Տրակումիս նոր պաշտօնաթուղթեր պիտի ներկայացնէ եղեր՝ Զաբբայի ժառանգական խնդրոյն մէջ Յունաստանի իրաւանց վրայ։

—Այս Զաբբայի խնդրոյն վրայ Նէոլօղոսի տուած լուրը կանխահաս է, կամ գէթ այնպէս կը թուի, եթէ նայինք Վիեննայէ նոյմ. 12 թուով հեռագրոյ մը, որ կ'ըսէ թէ ի Վիեննա տիրող կարծիքն է թէ Յունաստանի ձեռնարկը Տէրութեանց մօտ առանց գործնական հետեւանքի պիտի մնայ՝ ցորչափ Ռումանիա եւս իրաւարարութիւն չխնդրէ, որ Ռումանիոյ վրայ հարկ չի կրնար դրուիլ մինչեւ որ սա եւս կանխաւ հաւանութիւն չտայ։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (8)

Ք. [illegible] ԵՒ Է. [illegible]

ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՔ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԵՂԱՆԻՆ ԸՆՏԻՐՈՒԱ

Երբ կոմսուհին անցաւ, երիտասարդը գլխարկն հանեց յարգանօք։ Ազնուական տիկինը քաղաքավարութեամբ խոնարհեցաւ։ Կասթոն ետեւէն կուգար։ Երիտասարդը ձեռքը կը բռնէր գլխարկը։ Ազնուականը, կամ մտացնորութեամբ, կամ ձախաւելութեամբ, կամ արհամարհանօք, մինչեւ իսկ ողջոյնի շարժում մը իսկ չըրաւ։

—Թեթեւամի՛տ, մրմռաց երիտասարդ տեսուչը, սաստկաբար գլուխը դնելով գլխարկը։ Կոմսն իմացաւ այս կծու խօսքը և մէկէնիմէկ ետին դարձաւ։

Երկու մարդոց ակնարկներն իրարու բախեցան։ Կասթոնին ակնարկն հեգնական, գրեթէ գրգռիչ էր. երիտասարդինն արհամարհոտ։

Երկու անգամ, մօրը թեւը մտած ըլլալովն հանդերձ, կոմսը գլուխն ետին դարձուց մեքենաբար, և երկու անգամ հանդիպեցաւ իր հակառակորդին աչքին, վասն զի այդ ակնարկն իր վրայ սեւեռեալ էր կասկածոտ հաւատաքննիչի մը ակնարկին պէս։

Կասթոն ուսերը թօթուեց։ Սակայն, — պատճառը չէր կրնար ըսել, — արտնեղութիւն մը զգաց այդ ակնարկին տակ։

Անծանօթը մէկէնիմէկ դարձաւ իր կըրունկներուն վրայ, մթին անցքին մէջ մըտաւ և արագօրէն անցաւ սանդուխէն։

Մօպէրներուն սենեակը կ'երթար։

Երրորդ յարկին վերնագաւթակին վրայ հանդիպեցաւ քոյր Մատլէնին։

Մէկ կողմ քաշուեցաւ թոյլ տալու համար որ անցնի կրօնաւորուհին, զոր յարգանօք ողջունեց։

Քոյր Մատլէն գետնայարկը կ'իջնէր, տան գլխաւոր վարձակալին սենեակը, Մօպէր ընտանիքին համար հիմակուընէն աւելի յարմար բնակարան մը վարձելու։

Երբ երիտասարդը սենեակ մտաւ, առաջին անգամ սա խօսքերն ուղղուեցան իրեն.

—Ազատեցա՜նք, Էմմանուէլ։

Եւ իր ուրախութեան մէջ, Լուիզ անոր երկնցուց պզտիկ Մառին՝ համբուրելու համար։

Բայց երիտասարդը փոխանակ ուրախանալու սրտի անսահման սեղմում մը զգաց։ Կը գուշակէր թէ այն անձերն որոց հանդիպած էր, պատճառն էին իր բարեկամներուն երջանկութեան, Լուիզի ուրախութեան, և տարտամ երկիւղով մը համակուեցաւ։

—Որչա՜փ տուին, հարցուց մայրն ընչաքաղց արտայայտութեամբ մը։

Ե

ԳՐԱՒ ՄԸ

Բաժնուելով իր Կասթոն տը Ռօզման բարեկամէն, Պառնէի դերակոմսը հետիոտն իջաւ Պուրկոնեի փողոցէն՝ Շանզ-Էլիզէ երթալու համար, ուր կը գտնուէր իր բընակարանը, ամուրիի փոքր և տաքուկ բոյն մը։

Մարսէլ տը Պառնէի դերակոմսը, ժամանակին աշխարհիկ քրոնիկին համեմատ, վերջին շառաւիղն էր Բիէմոնթեցի նախկին ընտանիքի մը։ Երեսուներեք տարու էր և անհունի հարստութեան տէր։

Գեղեցիկ երիտասարդ մըն էր, վայելչութեան և ազնուականութեան տիպար մը։

Թխորակ և վէտվէտուն մազեր, բարձր հասակ մը, հպարտ արժանաւորութեամբ լի երեւոյթ մը, առանց բան մը ունենալու յանձնի որ անմտութեան նմանի, ամբագոյն դէմք մը շնորհալի ծուաձեւով, կորովի, կանոնաւոր այլ յոգնած դիմագծեր, այս ամենը կը կազմէին անձնաւորութիւն մը որ բանի ուշադրութիւն կը հրաւիրէր։

Նորածին կնճիռներ արդէն կը խորշոմէին անոր գեղեցիկ ճակատը։

Իր սաստկահունչ ձայնը կը համապատասխանէր իր սեւ, խոր, մթին և երբեմն կայծակնալից աչուըներուն։

Կեցուածքը, պարզ և խիստ, կ'ընծայէր նմա Անգլիացի ճէնթլմէնի մը կերպերը՝ թողլով հանդերձ անոր վրայ ազնուազարմ Իտալացւոյ հրապուրիչ դրոշմը։ Վենետիկցի ազնուական մըն էր՝ դիւանագէտ եղած և Ռիենտորֆի պալատին մէջ ընտելացած։

Սիրահար նկարչութեան և երաժիշտ, վերին աստիճանի արուեստագիտական զգացում ունէր։ Մարմնական ամեն մարզանաց քաջավարժ էր և բազմաթիւ լեզուներ կը խօսէր։

Շատերու համար, Պառնէի դերակոմսն սկեպտիկ մըն էր. բայց անոնք որ մտերմօրէն կը տեսնուէին հետը և յանձն կ'առնէին քննել տարօրինակ հակասութիւններով լի անոր բնաւորութիւնը, համոզուած էին թէ իր սկեպտիկութիւնը կեղծ էր և թէ զայն կը գործածէր իբր դիմակ մը՝ ծածկելու համար մեծ վիշտեր կամ անզօրում պատրանքներ։

Արդարեւ, ինչո՞ւ այս մարդն, որ ամեն բարեգործութեան՝ ամօթապարտ շարժառիթ մը, եռաէր մտածում մը կը վերագրէր, որ կուրանար անձնուիրութիւնն, երախտագիտութիւնն, սէրը, բարեկամութիւնը, իր գործերով բոլորովին անհամաձայն էր քարոզած սկզբունքներուն հետ։

Զարթնոյթ մէկը չէր կրնար ըլլալ։ Մարտիրոս մըն էր ուրեմն։

Սակայն, անոր ոչ մէկ դժբախտութիւնն, ոչ մէկ սխալը ծանօթ էին։ Համոզում գոյացած էր թէ անգիտակ էր նա սիրոյ, յաւիտենական այս աղբիւրն անսահման ուրախութիւններու և անհուն տառապանքներու։

Հակառակ իր կենցաղավարութեան, կամ լաւ եւս այս կենցաղավարութեան պատճառաւ, կիները կը փնտռէին զինք, և մանաւանդ այնու փութկոտութեամբ զի անոնց կը շնորհէր այն քաղաքավարական ու հարեւանցի ուշադրութիւնը միայն որ պայման է կենցաղագիտութեան։

Ամենէն գեղեցիկ և ամենէն ճարպիկ կիներէն շատեր, սրահներու ինչպէս և ներքնասենեակներու ընկերութեան մէջ, ուզած էին այդ անզգայ մարդը սանձելու, այս տեսակ մը վայրենին քաղաքակրթելու պանծալից ուրախութիւնն ունենալ. ի զո՜ւր ջանքեր։ Արգելեալ գործերով կատարուած այդ հետաքրքրական որսորդութեան մէջ միշտ երէն էր որ կը բանէր որսորդը։ Հետեւաբար, ո՜րչափ զայրոյթներ և ատելութիւններ անոր դէմ։

Իր լաւագոյն բարեկամներէն մին բացէ ի բաց քոյրն ընծայած էր նմա, մանկամարդ, սիրուն և հարուստ աղջիկ մը, որուն աչք ունէին՝ դրամօծիտին, գեղեցկութեանն ու առաքինութիւններուն համար. քիչ մնաց որ այդ բարեկամին հետ լրջօրէն սրդողէր։

Պաշտելի, նրբամիտ, անվհատ և անխոցելի համբաւեալ բարեպաշտ կին մը փորձեց գործն հիմէն սկսիլ։ Ննդգութեան դէմ եղած հնարքն այնքան լաւ յաջողեցաւ որ գայթակղալից մենամարտ մը յառաջ եկաւ ամուսնոյն հետ։ Այս վերջինը սուրի հարուած մը ընդունեց և կինն ստիպուեցաւ իր ագարակին առանձնանալ բազում ամիսներ։

Անկից յետոյ, դերակոմսը ճանչցուեցաւ խեղատակ անձ մը, որչ մը որմէ բան մը կարելի չէր յուսալ և... շարունակեցին պաշտել զայն։

Պ. տը Պառնէի յամրաբար կը յառաջանար դէպի քարափները, գլուխն ընդ առաջ հակած և մտախոհ։ Երբ մինակ ըլլար, իր մտածումներուն մէջ կը թաղուէր առանց իր դէմքին տալու այս ինչ կամ այն ինչ պարագայի արտայայտութիւն մը։

Լուրջ, մտահոգ և վհատ կ'երեւէր։

—Մարդկային հաշիւնե՜ր, ո՜րչափ կեղծ էք եւ ո՜րչափ անզօր, կ'ըսէր ինքնին։ Մարդու կանխատեսութիւննե՜ր, ո՜րչափ անհիմն էք։ Դիպուածը, ամեն բանէ աւելի զօրաւոր, ի դերեւ կը հանէ ամենէն լաւ յղացուած գաղափարները։

«Հեռացայ հայրենիքէս, լքարուան նետեցի ոսկին. յանդգնութիւն և խորամանկութիւն օգնութեան կանչեցի. յարատեւող եղայ... ։ Ամեն բան անօգուտ եղաւ, ամե՛ն բան...»

Իր մտազբաղում այնքան սաստիկ էր որ մոռնալով իր սովորական զգուշաւորութիւնը, սա բառերը մրմռաց.

—Խե՜ղճ կին։

Երիտասարդ մը որ վայրկեանէ մը ի վեր անոր կը հետեւէր, յանկարծ կեցուց զայն։

—Վա՛յ, սիրելիս, ըսաւ, ի՞նչ բանի վրայ կը մտածէք։ Ահա երկու վայրկեան է որ քովերնուդ կը քալեմ և չէք նշմարեր զիս։

Մարսէլ, իր երազանքէն սթափած, վերըստին առաւ իր դիմակը։

—Ինչի՞ վրայ կ'ուզէք որ մտածեմ, սիրելի պարոն Սերժ, պատասխանեց Պառնէի դերակոմսը, փութկոտութեամբ ձեռքն երկարելով իր խօսակցին։

—Բայց մէկուն վրայ։

—Ոչ ոքի, ապահով եղէք։

—Սակայն, ըսիք. «Խե՜ղճ կին»։

(Շարունակելի)

ՔԱՄՄՈՑԻ խնդրոյն նորագոյն երեւոյթից առջեւ խորհրդակցելով, Երեսփ. Ժողովն օրակարգ մ'ընդունեց, որով ծայրայեղութեանց դէմ իւր դժգոհութիւնն յայտնելով հանդերձ, կառավարութեան արթնութեան և կորովալի հսկողութեան մասին իւր վստահութիւնը կը կրկնէ ։ Պ. Լուպէ եւս անվայել և վնասակար բաներ գրող լրագրերը պատժելու համար նոր իշխանութիւններ կը խնդրէ ծրագրով մը, որոյ ընդունելութեան վրայ կը պնդէ, վստահութեան խնդիր ընելով։

ՌՈՒՍԻԱ. — Պատերազմական նախարարն հրամայեց որ հետեւակաց քանի մը զօրաբաժիններ ղրկուին Բոլթավայի նահանգը։ 31 րդ զօրաբաժնին ալ հրաման տրուեցաւ դէպ ի Տնիէբէր գետն երթալու։ Այս կերպիւ ամբողջ հինգ զօրաբանակներ հաւաքուած պիտի ըլլան Բրուսիոյ և Աւստրիոյ սահմաններէն քիչ հեռի։

ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ, որ քանի քանի անգամներ զինուորական ծախուց և զօրաց թուոյն յաւելումներ առաջարկած է Ռայխսթակին և ընդունել տուած է, իւր յաջորդին՝ Քաբրիվի զօրավարին օրով առաջարկեալ զինուորական յաւելման բացարձակ կը հակառակի, և զինուորական ծառայութեան պայմանաժամուն երկու տարւոյ իջեցումն ամենեւին չընդունիր, որովհետեւ այս փոփոխմանց և յաւելմանց պէտք չկայ արդի հանգամանաց մէջ կ'ըսէ, և պատերազմ չի գուշակեր ո՛չ Ֆրանսայի ո՛չ Ռուսիոյ կողմէ։ Առաջիկայ պատերազմին մէջ յաղթութիւնը պիտի միայ ա՛յն Տէրութեան որ առաջին երկու-երեք ճակատամարտները կը շահի բարձրագոյն ճարտարութեամբ, ռազմագիտական մեծագոյն կարողութեամբ։ Կարեւորն ա՛յն է որ յատակագիծը լաւ և զօրապետք փորձ և ձեռնհաս ըլլան։ Այս պատճառաւ, Գերմանիա կարող է դէմ դնել թէ՛ Ֆրանսայի թէ Ռուսիոյ, միեւնոյն ժամանակ, ըստ Պիզմարքի, որ կ'եզրակացնէ թէ գերման ազգը նոր զոհողութեանց ենթարկելու պէտք չկայ։ Հետեւապէս, Պիզմարք իշխանին և արդի նախարարութեան միջեւ անհամաձայնութիւնն աւելի կ'ընդարձակի։ Բայց Քեօլնիշէ Զայթունկ որ Պիզմարքի կողմը կը բռնէր, հիմակ ոյժ կուտայ Քաբրիվի զօրավարի զինուորական նոր օրէնքին։

ԼՈՆՏՈՆԻ նոր լորտ-քաղաքապետը նորօրինակ հանդիսիւ մը սկսաւ իւր պաշտօն. — Երէկ (ուրբաթ օր) քաղաքային պալատան մէջ խնճոյք և պարահանդէս տուաւ Լոնտոնի միջնակարգ նախակրթարանաց 2,000 աշակերտներու։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ ծանր արկած մը ծանոյց անցեալ օր հեռագիրն, Էտինպուրկի (ժամը 60 մղոն ընթացող) ճեպընթաց կառախմբին վաճառաբարձ կառախմբի մը զարնուիլը ծանուցանելով, որուն շատեր զոհ գացին։ Այս աղէտին պատճառը խղճալի դէպք մ'էր կ'ըսուի։ Երկաթուղւոյ նշանացոյց պաշտօնեայն նոյն գիշեր իւր գաւակը կորսուած էր. մինչեւ առտու արթուն կեցած և լալով անցուցած էր։ Հետեւեալ օրն իւր վիճակն յայտնելով քանի մը ժամ արձակուրդ կը խնդրէ, որ կը զլացուի։ Երբ կառախումբը կը հասնի, խեղճը թէեւ նշանատու գործիքին մօտ, բայց վիշտէն և քնատութենէն քունը տարած էր, և նշանը չտրուելով, կառախումբք ճամբայն աղատ կը կարծեն, և իրարու կը զարնուին։ Եթէ այս իրողութիւն հաստատուի պաշտօնապէս, ո՛չ միայն ընկերութիւնը պատասխանատու կը մնայ, այլ և օրական աշխատութեան տեւողութիւնը կարճելու առաջարկը նոր ոյժ կը ստանայ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսրուհին անցեալ չաբթուն ներկայ գտնուեցաւ Վիեննայի մօտ Մէյէրլինկի մատրան մէջ պատարագի մը, ի յիշատակ իւր միակ որդւոյն՝ վաղամեռիկ Ռուտոլֆի։ Առաջին անգամն էր որ կայսրուհին կ'երթար այն վայրն ուր տեղի ունեցած էր խորհրդաւոր «տռամն» որուն զոհ գնաց իշխանազարմը։

ՀԷԼԿՈԼԱՆՏԻ ստացումը Գերմանիոյ կողմէ՝ փոխարէն Զանզիպարի որ Անգլիոյ թողուեցաւ՝ Պիզմարք իմաստուն տուրեւառ մը չի նկատեր. զի Զանզիպար կիսովին գերմանացած էր արդէն, և քանի մը տարիէն բոլորովին գերմանական սեփականութիւն պիտի ըլլար իւր կարեւոր դիրքով եւ բարեբեր հողով, մինչ Հէլկոլանտ լոկ բեռ մը կրնայ ըլլալ Գերմանիոյ։ Աւելին կայ. Ֆրանսացիք իրենց նաւատորմով գերմանական եզերաց վրայ յարձակելու համար, ցարդ Հիւսիսային և Պալթիկ ծովու մէջ յենարան չունէին, և միշտ Շէռպուռ դիմել կը հարկադրուէին՝ պաշար և ածուխ առնելու։ Հէլկոլանտ, անգլիական այսինքն չէզոք կայան, չէր կրնար ածուխ տալ ֆրանսական նաւատորմին։ Հիմակ, իրենց նաւային գերակշռութեամբ, Ֆրանսացիք կրնան կարճ միջոցի մէջ լռեցնել Հէլկոլանտի քանի մը ամրութիւնները զորս կարելի չէ շատ հզօր բան մ'ընել, և այն ատեն մեր եզերաց մօտ այս հանքածխոյ մթերանոցն ու նաւային կայանը կ'անցնի մեր թշնամեաց ձեռքը։

Ի ՔԱՆԱՏԱ, Քէպէքի երդուեալք վճռեցին թէ նախորդ նախարարապետ Պ. Մէրսիէ և իւր ընկեր Պ. Բաքօ յանցաւոր չեն իրենց վերագրուած գողութեան ամբաստանութեան մէջ, զոր արդէն պատմեցինք։

ՆՈՐ ԲԱՆԱԿՆԵՐՆ. — Նովոյէ Վրեմիա կ'ըսէ որ Գերմանիոյ մէջ զինուորական նոր օրէնքին ընդունելութեան հետեւանքն այն պիտի ըլլայ որ Ֆրանսա և Ռուսիա եւս պիտի պարտաւորէին իրենց գործօն և պահեստի զօրաց թիւն աւելցնել նոյն համեմատութեամբ, և զինուորական ծախուց յաւելման պատասխանատուութիւնը Գերմանիոյ վրայ պիտի մնայ։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ միջեւ առեւտրական համաձայնութեան համար սկըսուած բանակցութիւնք ելք չեն ունեցած։ Երկու կողմերն ալ իրարու առաջարկած մաքսային պայմաններէն դժգոհ են։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Գաբրիէլ Ծ. Վ. Ճէվահիրճեան վաղն առաւօտ Պատարագ պիտի մատուցանէ ի Մայր եկեղեցի և Խաչելութեան պատկեր մը պիտի օծէ։

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Փունջ լրագիրն որ հոկտեմբեր 18 ին անպայման կերպիւ դադարման դատապարտուած էր, ներման արժանացած ըլլալով՝ այսօրուընէ կը վերսկսի հրատարակուիլ։

Գատըգիւղէն կը հաղորդեն մեզ թէ, վերջին անգամ տեղի ունեցած քուէարկութեամբ Թաղ. Խորհրդոյ անդամ ընտրուած Գրիգոր Նագգաշեան, Բարթեկ Մնակեան և Գառնիկ Սարգիսոֆ էֆէնտիներն իրենց պաշտօնն ընդունած և Ազգ. Վարչութենէն ալ վաւերացուած ըլլալով, Թաղ. Խորհրդոյ անդամոց թիւն ամբողջացած է։

Թիֆլիզի թերթերուն մէջ կը կարդանք թէ Գանձակի Նահանգին մէջ, Անդրկովկասեան երկաթուղւոյ գծին վրայ, Եւլախ կոչուած հարուստ և բերրի կալուածն ի վաճառ հանուած է աճուրդով և զայն գնել ցանկացողներուն մէջ կը գտնուի Ղարաբաղի ազգայիններէն Պ. Առաքել Ծատուրեանց, որ ծանօթ է իր բարեգործութիւններով։ Այդ կալուած 30,000 դեսեատին տարածութիւն ունի և տարեկան 15,000 րուբլի եկամուտ կը բերէ, սակայն եթէ լաւ կառավարուի՝ տասնապատիկ աւելի արդիւնաբեր կրնայ ըլլալ։ Պ. Ծատուրեանց այդ ընդարձակ կալուածը գնելով, պիտի հիմնէ երկրագործական միջնակարգ վարժարան, կալուածին հասոյթն ալ յատկացնելով այդ դըպրոցին։

Մոսկուայէն առնուած տեղեկութեանց նայելով, դարձեալ Ղարապաղցի Մոսկուաբնակ ժամհարեան եղբայրները, որք Պ. Առաքել Ծատուրեանէ ոչ նուազ ծանօթ են իրենց բարեգործութիւններով, փափագ յայտներ են Պ. Ծատուրեանցի հետ միասին գնել Եւլախ կալուածը և միասին հիմնել այնտեղ Երկրագործական վարժարան։

Պ. Ծատուրեանց այս պահուս Վլատիկաւկազ կը գտնուի ուսկից պատասխաներ է թէ, ի դարձին՝ ժամհարեան եղբայրներուն հետ պիտի խորհրդակցի և պիտի աշխատի անոնց հետ համաձայնութեամբ ի կատար ածել իր բարի դիտաւորութիւնը։

Մշակի այս առւոր թուոյն մէջ կը կարդանք հետեւեալ լուրերը.

Պ. Տիգրան Նազարեանց իր «Տարազ» պատկերազարդ շաբաթաթերթը, «Աղբիւր» ամսաթերթը և «Անոնս» օրաթերթիկը, որք կը հրատարակուէին Թիֆլիսի մէջ, ծախեր է իր «Արօր» տպարանին հետ 15000 րուբլիի փոխարէն, տարեկան 3000 րուբլի ստանալու պայմանով։ Գնողներն են երկու երիտասարդ եռանդուն ուսուցիչներ, Պ.Պ. Լիսիցեան և Միրզայեանց։ Պ. Տիգրան Նազարեանց տկար ըլլալով Եւրոպա կ'երթայ դարմանուելու համար։

—Պ. Աւետիք Արասխանեանց իր սեփականութիւնն եղող «Մուրճ» հանդէսը ծախեր է հարուստ ռուսահայ վաճառականի մը, թէեւ միշտ ինք խմբագիր կը մնայ այդ հրատարակութեան, ռոճիկ միայն ստանալով։

Ներքին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած՝ միջօրէին այդ մզկիթը գնաց, ուր կատարեց ուրբաթու աղօթքը։ Ն. Կ. Վեհափառութիւն Սէլամլըքի ներկայ եղող հետեւակ, հեծեալ ու թնդանօթաձիգ զօրաց կողմէ կատարուած զօրահանդէսը դիտելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Կայս. պալատան քէօշկին մէջ կը գտնուէին անգլիական դեսպանն, առաջին թարգմանն, առաջին քարտուղարն ու զինուորական կցորդը, ռումանական դեսպանն ու առաջին թարգմանը, պարսկական դեսպանն ու խորհրդականը, սպանիական դեսպանն ու առաջին թարգմանն եւ ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդը։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին աւստրիական ու իտալական դեսպանատանց պահակ շոգենաւերու հրամանատարն ու սպայներն, ի Փարիզ հրատարակեալ Օ-խ-ն լրագրոյ տնօրէն Պ. Նիքոլսիտի, օսմանեան փարոսներու տնօրէն Պ. Բօլաս և վաճառօն և հինգի չափ օտարազգի ճանապարհորդներ։ Ներկայից ոմանք սեղանակցութեան ճաշին մասնակցեցան կայսերական մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՉԵՆՈՒԹՈՒՄ.—Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանը մասնաւոր ունկնդրութիւն մը շնորհեց նախ անգլիական դեսպան Սըր Քլառ Ֆօրտի և յետոյ ռումանական դեսպան Պ. Միթիլինէօի։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ Վսեմ. Րըտվան փաշա մէկ քանի օրէ ի վեր յօդացաւէ տառապելով անկողնոյ կը ծառայէ։ Ն. Վսեմութիւն այդ պատճառաւ երէկ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Սէլամլըքի արարողութեան։

ՔԻՄԻԼԵՆՏԻ Դըքուհին՝ ընկերակցութեամբ կայս. Թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշայի՝ երէկ Մուտանիա գնաց Մախսուսէի շոգենաւով մը որ յատկապէս Դըքուհւոյն տրամադրութեան ներքեւ դրուած էր։ Դըքուհին ի Մուտանիա և ի Պրուսա արժանավայել պատիւներով պիտի ընդունուի։ Ի Պրուսա թաղապետական պաշտօնատան մէջ հացկերոյթ մը պիտի տրուի։ Դըքուհին երեք օր Պրուսա պիտի մնայ և քաղաքին նըշանաւոր վայրերն այցելելէ յետոյ մայրաքաղաք պիտի դառնայ։

ՆՈՐ ԼՐԱԳԻՐՔ.— Նէվզադէ արտօնատէր Պ. Վոլթէյրաս արտօնութիւն խնդրած է տասն և հինգ օրը մէկ անգամ վեց երեսէ բաղկացեալ յունարէն հանդէսի մը հրատարակութեան համար, կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ Տպագրական Տեսչութիւնը տուած է հարկ եղած արտօնագիրը։

—Պարսկերէն Աէխթէր լրագրոյ առաջին խմբագիր Միրզա Մեհտի էֆէնտի արտօնութիւն խնդրած է Ճէննէթ անուն պարսկերէն թերթի մը հրատարակութեան համար։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ.— Ճաբոնի կայսրը Նիշան-ի Ֆոնչ պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է օտար մամլոյ դիւանին առաջին քարտուղար Բանճըրի Քոսթաքի էֆէնտիի։

ՍՈՎ Ի ՊԷՆԿԱԶԻ.—Ցայտնի է թէ կայս. Իրատէ մը հրամայած էր ալիւր ղրկել ի Պէնկազի սովելոց բաշխուելու համար։ Սպարապետի Դուռն որոշած է գնել երկու հազար պարկ ալիւր, զորս Վսեմ. Աբիկ էֆէնտի Ունճեան յանձն առած է տալ՝ իւրաքանչիւր քիլօն երեսուն և հինգ փարայի։

Վսեմ. Աբիկ էֆէնտի Ունճեան, կ'ըսէ Սապահ, որ ծանօթ է իւր բարեգործութեամբք, ալիւրներու իւրաքանչիւր քիլօն երեսուն և հինգ փարայի տալով, գին մը որ շատ աժան է, կայս. կառավարութեան 500 ոսկւոյ շահ մը թողլու պատճառ եղած է։ Նոյն լրագիրը գոհութեամբ կը ծանուցանէ նաեւ թէ Ն. Վսեմութիւն հարիւր պարկ ալիւր նուիրած է ի նպաստ Պէնկազիի սովելոց։ Այդ ալիւրներն ի մօտոյ Պէնկազի պիտի ղրկուին Մախսուսէի Մէրսին շոգենաւով։

ՀՆՏԱՒՏ.— Տրապիզոնի կուսակալն հոկտեմբեր 30ին հեռագրած է թէ հոկտեմբեր 29ի երեկոյէն մինչեւ նոյն օրն ի Տրապիզոն հնտախտէ 10 մարդիկ վարակուեր և հին ու նոր բռնուածներէն ութ մահեր պատահեր են։ Նահանգին միւս կողմերուն մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

—Կարնոյ կուսակալն հոկտեմբեր 29 թուականաւ հեռագրած է թէ ի Կարին հին ու նոր բռնուածներէն երեք մահեր պատահած են և տասը վարակեալք կան։ Ի Բաբերդ հոկտեմբեր 27ին՝ երեք մահ ու տասը վարակեալք. իսկ հետեւեալ օրը մահ չէ պատահած եւ վեց մարդիկ վարակուեր են։

ՍԱԱՏԷԹ լրագիրն, որ անպայման կերպիւ դադարման դատապարտուած էր, բարձրագոյն ներման արժանացած ըլլալով, այսօրուընէ սկսաւ հրատարակուիլ։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.— Վեհ. Սուլթանն իմանալով որ Աշիրէթներու վարժարանին շէնքը խոնաւ է, Իր հայրական հոգածութեամբ բարեհաճած է հրամայել կրթական նախարարութեան որ կայս. անձնական Գանձուն պատկանող ուրիշ շէնքի մը մէջ փոխադրուին աշակերտք։

—Երկուշաբթի օրը Լոյտի էնոսէ շոգենաւով Կ. Պոլիս հասաւ Դամասկոսի շրջակայներէն պետեվի Շէյխ մը՝ վեց պետեվի հետեւորդներով ու Սուրիոյ զօրաբաժնին պատկանող սպայի մը ընկերակցութեամբ։ Շէյխը Կ. Պոլիս կուգայ իր ընտանիքէն պատանի մը Աշիրէթներու վարժարանը դնելու համար։ Արաբական վեց ձիեր բերած է՝ Վեհ. Սուլթանին նուիրելու համար։ Վեցզուգամի նաւակ մը Շէյխը ցամաք փոխադրեց շոգենաւէն։

ԴՐՈՇՄԻ ՏՈՒՐՔ.— Պետական Խորհուրդը, կ'ըսէ Սապահ, ծրագիր մը պատրաստած է բարեփոխելու համար դրոշմի տրոց օրէնքին այն հինգ յօդուածներն որոց ինչ ինչ գործածութեանց համար կիրառման եղանակն թիւրիմացութեանց տեղի կուտայ։ Այդ ծրագիր հաղորդուած է Դատական նախարարութեան։

ԱՓԻՈՆԻ ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.— Կը յիշուի թէ ափիոնի վաճառումը մենաշնորհի վերածելու առաջարկ մը ներկայացուած էր Առեւտրական նախարարութեան։ Երկրագործական Տնօրէնութիւնը քննելով ներկայացուած առաջարկին պայմանները, նպաստաւոր տեղեկագիր մը տուեր է։

Լ. Հէրալտ այս լուրը հաղորդելու առթիւ, դիտել կուտայ թէ սոյն առաջարկը ներկայացնողները այդ գործին համար պէտք եղածին չափ առեւտրական հմտութիւն չունին և յոյս կը յայտնէ որ Առեւտրական Նախարարութիւնը հարկ եղած ծանօթութիւնները պիտի տայ անոնց։ Օրինակի համար, ափիոնի մենաշնորհ խնդրողները չեն զանազաներ այն տարբերութիւնը որ կայ միջազգային ապրանքի մը և տեղական սպառման յատկացեալ բերքերու միջեւ։ Ափիոնի սպառումը այնքան քիչ է ի Թուրքիա, որ չ'արժեր մենաշնորհի վերածել զայն. իսկ արտածումը մենաշնորհի վերածելը՝ միջին դարու դրութեանց վերադառնալու պէս բան մը կը նշանակէ, ինչ որ թէ՛ Առեւտրական Նախարարութիւնը և թէ՛ Պետական Խորհուրդը պիտի մերժեն անշուշտ։ Կը յիշուի թէ այս վերջինը մերժեց արդէն շերամի հունտի պատրաստութիւնն ու վաճառումը մենաշնորհի վերածելու առաջարկ մը։

ԲԱՂԷՇԻ Նահանգին Կինճ գաւառին ու շրջակայից մէջ դատարաններ չգտնուելով տեղացիք իրենց դատերուն համար Մշոյ դատարանաց կը դիմեն։ Արդ, Սապահ կիմանայ թէ Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Կինճի գաւառին ու շրջակայ գաւառակաց մէջ դատարաններ պիտի հաստատուին, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին։ Այդ դատարանաց ծախուց յատկացուելիք գումարը պիտի աւելցուի յառաջիկայ ելմտական տարւոյ ելմտացոյցին ծախուցը վրայ։

ՊԷՏԷՍԹԷՆԻՆ ԳՈՂԸ.— Անցեալները ծանուցուեցաւ թէ՝ Պէյազըտցի Տէրվիշ անուն թափառաշրջիկ մը բռնուած էր Պոլսոյ Շուկային ճէվահիր Պէտէսթէնին մէջ, ուր մտած էր ոսկիներուն ակնախտիղ փայլէն հրապուրուած։ Իր աչքը չլացած էր մանաւորապէս ապակեղարանէ մը ուր առատօրէն դիզուած էին ոսկի շղթայներ, ժամացոյցեր և այլ մեծագին զոհարեղէններ, որոց մէջ եթէ ձեռք մը երկնցուներ պիտի կրնար էն քիչն օխա ու կէս ոսկի գողնալ. այս մասին համոզում գոյացունելով, Տէրվիշ չորեքշաբթի օրը, ժամը իննին մօտ, կը պահուըտի Պէտէսթէնի մէջ գտնուող մզկիթին սանդուխին տակը, ուր ագուորիկ քուն մըն ալ կը քաշէ՝ ոսկիներն արդէն իր լայն գրպաններուն մէջ փոխադրուած երազելով։

Կէս գիշերին կ'արթննայ, և մեքենական շարժումով մը գրպանները կը շօշափէ, որոց պարապութիւնը մեծ տհաճութեամբ զգալով, գործի սկսելու կը պատրաստուի. նոյն միջոցին պահապան Ապտուլլահ եւ Ֆիրաչ Ալի որք տամա խաղալու զբաղած էին, ոտնաձայն մը կը լսեն. Ֆիրաչ Ալի պտոյտ մը կ'ընէ բայց բան մը չի գտներ։ Ոտնաձայները կը կրկնուին, Ֆիրաչ նորէն կը քննէ շուրջը և գետնէն կը գտնէ կորոց մը և ծխափողի մը կտորը. այն ատեն երեք պահապաններն ալ հաւաքուելով՝ կը հասկնան թէ մարդ մը կը պտտի Պէտէսթէնին մէջ։

Պահապանաց պետ Հասան պէյ անմիջապէս կը բանայ Պէտէսթէնին ոսկերչաց դուռը և ներս կ'առնէ պահապան Թադէոսը. այն ատեն խուզարկութիւնը կը սկսի։ Ապտուլլահ ջաղա կը նշմարէ մզկիթին սանդուխին տակ գտնուող պղտիկ դրան ծխնիին քինալը, ուրով կը հասկնան թէ ներսը անպատճառ մէկը կայ։

Եւ ահա կը գտնեն Տէրվիշը. կը հարցունեն թէ ընկեր ունի՞. —Այո, կը պատասխանէ անճարակ գողը, Ահմէտ անուն ընկեր մը ունիմ որ չհամարձակեցաւ, իսկ ես սատանային դրդումովը բացի այն ապակեղարանը։

Իրողութիւնն անմիջապէս կը հաղորդուի Շուկայի պաշտօնէին և Նուրի Օսմանիէ պահականոցին ոստիկանները գալով կը տանին Տէրվիշը։ Բան որում ո և է կորուստ եղած չէր, Պէտէսթէնին հինաւուրց յառաջդիմութեան համեմատ՝ պահապաններուն և այլոց կողմէ ուխտարկներ կը զենուին։

Եւ հիմակ, խեղճ Տէրվիշը, որ կ'երազէր ոսկի շղթայ մը կախելով սիգալ յափշտակած, տխուր նայուածքներ կը ձգէ անշուշտ այն խոշոր ու անփայլ շղթային վրայ որ փոխանակ կապուած ըլլալու իր ժամացոյցին՝ ոտքերն ի վար կախուած է։

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ազատարարաց կայանին պետ Բայմէր նաւապետին պայմանագրութիւնը վերանորոգուած ըլլալու լուրը սխալ է։

ՍԸՐ ԱՐԹԻՒՐ ՆԻՔՕԼՍԸՆ, որ հանգուցեալ Լորտ Կրանվիլի մասնաւոր քարտուղարի պաշտօնը վարած էր ժամանակաւ և վերջերս ընդհ. հիւպատոս էր ի Հունգարիա, Կ. Պոլսոյ անգլիական դեսպանատան քարտուղար անուանուած է։

Պ. ՋԱՎԻՍԻԲԻ անուն մարդ մը՝ մայրաքաղաքիս իտալական գաղթականութեան երեւելիներէն միոյն սպառնական նամակ մը ուղղած ըլլալով, ձերբակալուեր է։ Պ. Զավիսիբի այդ անձէն քսանհինգ տարուան խնդրոյ մը առթիւ 20,000 ֆրանք պահանջած է։ Պ. Զավիսիբի պնդած է թէ պատւոյ արատ բերող ընթացքի մը մէջ գտնուած չէ։ Բերայի պատժական ատեանն այսօր այդ դատով պիտի զբաղի։

ՍՂՂԵՐՏ գաւառին Արվէ ու Բէրվարի գաւառակաց և շրջակայ մէկ քանի տեղերու ժողովուրդը մարախներու աւերմանց և եղբաշտութեան պատճառաւ վնասուց ենթարկուելով, ասոնց մեծ մասը պարտաւորուած էր իր բնակավայրերը թողուլ և աստ անդ ցրուիլ ապրուստ ճարելու համար։ Արդ, Սղերդի մէջ յանձնաժողովներ կազմուեր և ձեռք առնուած միջոցներու շնորհիւ ասոնց մեծ մասն իրենց տեղերը վերադարձած և իրենց ապրուստի միջոցներն ապահովուած են։ Ասոնց տուրքերն այս տարուընէ սկսեալ ամբողջութեամբ պիտի գանձուին, իսկ անցեալ տարիներու անվճար տրոց համար ալ կարգադրութիւն մը պիտի ըլլայ։

ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Զ. շրջանակի կողմէ՝ անցեալ մարտ ամսէն մինչեւ սեպտեմբերի վերջն՝ օրինաց հակառակ ընթացից մէջ գտնուող արհեստաւորներէ առնուած դրամական տուգանաց գումարն հասած է 57,157 ղրուշի։ Նոյնպէս պակաս կշռող 23,539 օխա հացեր գրաւուելով, աղքատաց բաժնուած են։

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ամենագեղեցիկ և խիստ ամուր ակռայներ դնել, առանց քիմքի, առանց զսպանակի և առանց արմատներն հանելու. արտասահման և ծամողութիւն կատարեալ. ապահով յաջողութիւն երկու դարմանումով։

Կատարեալ գոհունակութենէ ետք վըճարում. Տօքթ. Պաուի, թիւ 374, Բերա, Մեծ փողոց, ֆրանսական դեսպանատան դիմացը, ամեն օր ցորեկուան ժամն 9 էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուան 5ը։

ՊԱՇՏՕՆԵԻՑ ԴԱՏԱՍՏԱՆ.— Կարինէն կը գրեն առ «Սապահ» թէ Պետական Խորհրդոյ վճռաբեկ ատեանը բեկած ըլլալով այն վճռագիրն, որով Երզնկայի նախորդ արկղակալներէն Գէորգ ու Յովհաննէս էֆէնտիներն իբրեւ ոճրագործ դատապարտուած էին, նահանգին Իտարէի ժողովն որոշած թէ՛ զանոնք և թէ անոնց մասնակից եղողները դատաստանի ենթարկել։

Նոյն Իտարէի ժողովն որոշած է նաեւ դատաստանի ենթարկել Դերջանի նախորդ արկղակալ Մկրտիչ էֆէնտին, որ 48,000 ղրուշի չափ գումար մը իւրացուցած էր։ Իսկ Օվա գաւառակին ելմտական պաշտօնեայ Տէրվիշ էֆէնտիի և Դերջանի տրոց նախորդ քարտուղար Թայեար էֆէնտիի ու ընկերոջ Մուսթաֆա էֆէնտիի համար դատաստան տեղի չունենալու որոշում տրըրուած է, որովհետեւ ասոնց այդ գործին մէջ մասնակցութիւնն ապացուցուած չէ։

ԴՐԱՄԱՆԵՆԳ.—Բերայի ոստիկանք անցեալները դրամանենգ մը ձերբակալած էին ի Բերա։ Այս օրերս ոստիկանք Ղալաթիոյ մէջ Անտրէօ անուն մարդ մըն ալ ձերբակալեցին, որուն սենեակին մէջ խուզարկութիւն կատարուելով կեղծ դրամներ և զայնս պատրաստելու յատուկ գործիներ գտնուեցան։

ԱՅՏԸՆԻ երկաթուղւոյ մէկ կառախումբը հոկտեմբեր 24ին Գարաբունարի կայարանին մօտ Ֆաթիմէ անուն կին մը կոխոտեր է։ Խեղճ կինն անմիջապէս մեռեր է։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանն յառաջիկայ երկուշաբթի օր պիտի փոխադրուի լեզուագիտական վարժարանի յատուկ շէնքին մէջ։

Ի ՊԷՅՔՕԶ հաստատեալ թղթի գործարանին վարպետներն ինչպէս նաեւ ընկերութեան վարչական ժողովին նախագահը մայրաքաղաքս եկած են և ի մօտոյ նոյն գործարանի մեքենայից փորձերը պիտի կատարեն։

ԳԱՐԱՍԻԻ գաւառը ղրկուած քննիչ յանձնախումբը այդ տեղը ժամանելով քննութեան ձեռնարկած է։

ՆԱԽՆԱԿԱՆ վարժարան մը հաստատուած է ի Պէյքօզ և յառաջիկայ երկուշաբթի օր բացումը տեղի պիտի ունենայ։

ԹԱՏՐԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
Ի ՄԱԳՐԻ ԳԻՒՂ

Ֆասուլեաճեան էֆէնտիի դերասանական խումբը, վաղը (կիրակի) գիշեր ի Մագրի-գիւղ Մ. Կոֆայի թատերասրահին մէջ մեծաւ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացնէ ՍԷՆ ԳԵՏԻ ԱՐԿԱԾԸ թատերգութիւն 5 արարուածով։ Ներկայացումը պիտի վերջանայ ծիծաղաշարժ կատակերգութիւնով մը որուն գլխաւոր դերը նոյնպէս Ֆասուլեաճեան էֆ. ստանձնած է։

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

Անգլիոյ Պանքային երէկ հինգշաբթի (10 նոյեմ.) հրատարակեալ շաբաթական հաշուեկշիռն հետեւեալ տարբերութիւնները կը ցուցնէ, բաղդատմամբ անցեալ շաբթուան։

Պատրաստ մետաղադրամէն պակսած է 54 հազար անգլ. ոսկի։

Պանքտոմսերու պահեստէն պակսած է 293 հազար ոսկի։

Փանձէի փոխանակագրաց և այլ առեւտրական թղթոց մթերքին վրայ աւելցած է 304 հազար անգլ. ոսկի։

Հետեւապէս, Անգլիոյ Պանքային դիրքը վերջին եօթնեկին մէջ մեծ տարբերութիւն մը չի ցուցներ քանի որ իւր պահեստք այժմ այնպէս կը համեմատին իւր յանձնառութեանց ինչպէս $43\frac{27}{32}$ կը համեմատի առ հարիւր։ Նախորդ շաբթուան համեմատութիւնն էր $42\frac{1}{2}$ առ հարիւր։

Այս պայմանաց մէջ, Անգլիոյ Պանքային Տնօրէն Խորհուրդն իւր երէկի հինգշաբթի աւուր նստին մէջ որոշեց զեղչի սակը 100ին 3 պահել։

ՓԱՐԻԶ, 11 Նոյմ.— Ելմտացոյցի յանձնաժողովը Պ. Ռուվիէի հետ համաձայնութեամբ որոշեց յետաձգել ոգելից ըմպելեաց տուրքի փոփոխման ծրագիրն և ելմտացոյցի վիճաբանութեան ձեռնարկել։ Զրոյց կայ թէ չորեքշաբթի, երբ Պ. Լուպէ առաջարկէ լրագրական վնասակար հրատարակութեանց պատիժներու ծանրացումը, նախարարական տագնապ յառաջ կրնայ գալ. զի աջակողմեանք, արդի լրագրական—պատժական օրէնքը բաւ համարելով, արմատականաց հետ մէկտեղ նախարարութեան դէմ քուէ պիտի տան եղեր։

—Քանալի առման վրայ, Գնդ. Տոտս կիսաբաժնի զօրավար պիտի անուանի։

—Մադէն կ'ըսէ շաբաթ օր կնքուած է նախաշաւիղ դաշնագիր մը Ֆրանքեւռուս, որուն թէեւ փոփոխմունք մուծուած են Ռուսիոյ կողմէ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Կայսրն Հունգարիոյ ելմտական նախարար Պ. Վէքէրլէի յանձնեց նախարարապետի պաշտօնը Սաբարի կոմսին տեղ և նոր վարչութիւնը կազմելու հոգը։ Պ. Վէքէրլէ ընդունեց, և կը խորհրդակցի գլխաւորապէս ազատական կուսակցութեան պատկանող անձնաւորութեանց հետ, նոր նախարարներն ընտրելու համար։ Ռումանիոյ թագաւորն ու գահաժառանգը քանի մը օր հիւր պիտի ըլլան կայսեր։

ՍՈՖԻԱ.— Իշխանը Փիլիպէ գնաց, կիրակի օր Արեւելեան Ռումելի ներկայ ըլլալու։

ՊԱԼԿՐԱՏ.—Նոյմ. 5—8, հնտ 6 վար. 3 մեռ. նախորդ օրն ո՛չ մէկ դէպք։ Ի Սեմենդրիա նոյմ. 5—6, երկու վար. մէկ մեռեալ հնտախտէ։ Ութ օրէ ի վեր ոչ մէկ դէպք ի Քրակուեվաց։

ՓԷՇԹԱ.—Հնտախտ ծագեր է ի Շօնկրատ։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Բ. զօրաբանակի հրամատար Պառոն Տրիգէն զօրավար կաթուածահար եղաւ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Կը հերքուի այն լուր թէ Թուրքիոյ Հանրային Պարտուց Վարչութեան գերման պատուիրակ Պ. Լինտաւ ետ պիտի կանչուի եղեր։

ԻՍՄԱՅԻԼԻԱ.—Նոյեմբեր 1էն մինչեւ 11 Սուէզի ջրանցքէն անցնող 77 շոգենաւերուն տասնօրեայ հասոյթն եղած է 1,680,000 ֆրանք։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 31 Հոկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 1/8
3 » Փարիզի »	22 67 1/2

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Դ. Սէրի)	23 32 1/2
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ »	23 31
Կէսօրին »	23 30
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	82 35
» » ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն Դ. Սէրի	54 1/4
» » »	31
» » »	23 33

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	5 10
Քրէտի Ժէնէրալ	»	8 02
Պանք տը Բօնս.	»	5 02
Թօւ. Շանժ է վալէօր	»	4 22
Րէժի	»	16 12
Թրամուէյ	»	607 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	91 1/2
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի		85

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 11 Նոյեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	— —
» » 4 1/2 %	105 37 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	21 75
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	471 25
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	— —
Օսմանեան Երկաթուղի	91 75
» Րէժիի բաժնեթուղթք	369 37 1/2
Պանք Օթօման	593
Քրէտի Լիօնէ	782 50
Իտալական Ռանթ 5 %	93
Եգիպտական միացեալ	495
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 16
Օսմանիյէ Օսմանեան քօնսօլիտէ)	374 37 1/2

ԼՈՆՏՈՆ, 11

Անգլ. քօնսօլիտէ	97 18
Օսմ. » Սէրի Դ.	21 50
» » » Ա.	54 1/4
» » » Բ.	31
» » » Գ.	22
Օսմ. փոխառութիւն 1871	96 1/4
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	93
Պանք Օթօման	13 3/4
Այտընի երկաթուղի	20
Գասապայի երկաթուղի	12
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	98 1/4
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	102 1/2
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	105
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 350

ՎԻԵՆՆԱ, 11

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	120 10
» Փարիզի »	47 65
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթ	172 25
» Երկաթուղի	46

ՊԵՐԼԻՆ, 11

Օսմանեան Երկաթուղի	92 90
Օսմ. Րէժի	193 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 245
» Փարիզի »	80 60

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ՓԱՐԻԶ, 11

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 41 1/2
Եգիպտական միացեալ	496 25
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	21 61 1/2
Օսմ. երկաթուղի	91 62 1/2
Օսմ. Րէժի	— —
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	— —
Բրիօրիթէ Թիւրք	427 50
Պանք Օթօման	596 25
Օսմանիյէ	— —

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԸՆԾԱՅ ԵՒ ԶՈՀ

Մարդիկ Աստուծոյ թէ աղօթեցին և թէ պաշտեցին․ Պաշտեցին ընծայով ու զոհով։ Ընծայն էր անարիւն նուէր առ Աստուած, մինչ զոհն էր սպանդ․ Ցորենի որայ, ծաղկի փունջ, աղ, ալիւր ու գինի, գեղեցիկ ու թանկ ո և է մէկ բան, որ կ'ընծայուէր Աստուծոյ, պատարագ էր ի նշան սիրոյ և պատուոյ․ Մատթ. Ե. 23-24։ Իսկ Զոհն էր ի նշան Հաշտ քաւութեան․ Մարդիկ ի հնումն մտածեցին թէ քանի որ կը տառապին, ուրեմն կը քաւեն մեղք մը, զոր երբեմն գործած է մարդկային բնութիւնն Աստուծոյ դէմ, հաւատացին թէ տառապիլը՝ նշան էր Աստուածային բարկութեան, զոր ամոքելու համար պէտք էր քաւել մեղքը։ Բայց ինչո՞վ․—Զոհով․ թէ արիւնը կը ջնջէ մեղքը, շատ կանուխէն մարդիկ այս հաւատքն ունեցան․ Նահապետք զոհեցին և Աստուած օրհնեց նոցա զոհը, տալով միանգամայն աւետիս թէ պիտի կատարուէր Մեծ-Զոհը աշխարհիս մէջ և աշխարհի փրկութեան համար, մեղքէ փրկութեան․ ի սկզբան իւրաքանչիւր ոք ինքն էր իր Զոհին քահանայն ու պաշտօնեայն, մինչեւ որ Մովսէս օրէնքը գրելով՝ Զոհի տեսակն ու զայն կատարելու եղանակները սահմանագրեց․ Արգիլուած էր մարդազոհը իբր գարշելի գործ և ոճիր սոսկալի․

Զոհերն էին երեք տեսակ 1. Ողջակէզ, 2. Զոհք վասն մեղաց և 3. Զոհք խաղաղութեան․

1. Ողջակէզ կ'ըսուէր Զոհը, վասն զի անասունն ամբողջապէս կ'այրուէր, բաց ի մորթէն որ բաժին էր քահանային․ Նահապետք այսպէս կը կատարէին Զոհը, այսինքն անասունը նախ մորթելէ ու գերծելէ և ոտներն ու փորոտին լուալէ յետոյ կ'այրէին․ Ողջակէզն էր գաւանութիւն շնորհապարտութեան վասն երախտեաց Աստուծոյ և միանգամայն անմռունչ խնդրուած մեղաց քաւութեան համար․ Ողջակէզի անասունը հրամայուած էր անարատ և արու լինել․ Այլ սակայն խորանին կամ սաճարին մէջ ողջակէզն էր մըշտնջենաւոր, այսինքն ամեն առաւօտ և երեկոյ մէկ մէկ գառնուկներ կ'այրուէին, որոց հետ կը մատուցուէր նաեւ կէս հիմէն ($1\frac{1}{2}$ օխա) գինի և կէս հիմէն ձէթ և իբր հինգ հիմէն նաշիհ․

2. Մեղաց համար զոհը տարբեր էր ողջակէզի զոհէն․ մարդ մը եթէ մեղանչէր ընդդէմ բարոյական կամ ծիսական օրինաց, կամ խղճահարուէր ո և է յանցանքի մը երեսէն, պարտաւոր էր զոհել, այլ սակայն չունէր բաժին զոհէն, այսինքն զոհէն պիտի չուտէր, այլ քահանայն միայն պիտի մասնակցէր․

3. Խաղաղութեան զոհն՝ ուխտ մը կատարելու և կամ առանձինն գոհութեան և ջերմեռանդութեան համար էր․ Զոհին տէրը կուգար խորանին դուռը և ձեռքը դնելէ յետոյ զոհելի անասունին գլխին վրայ՝ կը մորթէր․ Քահանայն զոհի արիւնէն կը սրսկէր Ողջակէզի սեղանին շուրջը, և յետոյ քաղրթին ճարպը, յարդը և ազիքը որք պիտի սպառուէին սեղանի կրակին վրայ, կուտար զոհը մատուցանողին ձեռքը, վեր բարձրացնել տալով և աշխարհի դէպ ի չորս կողմերը երերցնել հրամայելով, զի Զոհ Տեառն է․ Այս արարողութենէն յետոյ կ'այրուէին քաղրթին ճարպին հետ լեարդն ու փորոտին․ Զոհին երբուծն ու աջոյ ուսը մատուցանող քահանային էր բաժին․ իսկ միւս մասերը կը տրուէին զոհը բերող անձին, զորս կ'ուտէր նա ընտանեօք և բարեկամօք գոհանալով թէ Աստուած՝ միայն խարայելի է Աստուած․

Իսկ նոքա որք աղքատ էին և չէին կարող եզ, ոչխար և կամ այծ բերել, կը բերէին ալիւր, որոյ վրայ սրսկուած էր ձէթ և դրուած էր խունկ․ Քահանայն ափ մը ալիւր և խունկ ամբողջ առնլով կը ցանէր սեղանի կրակին վրայ, իսկ մնացած ալիւրն իրենն էր, բաղարջի համար, զոր կուտէր միայն խորանին մէջ․ Նոյնպէս ուրիշ բաներէ ալ՝ զոր օրինակ գինիէ, նաշիհէ, քաքարէ և զանազան պտուղներէ եթէ բերուէին, քահանայն մաս մը կը նետէր կրակին մէջ, իսկ մնացորդը կը վերապահէր իրեն․

Թռչուններ ալ կը զոհուէին երեք առթիւ․ 1. Եթէ մէկն անկարող լինէր մեղաց քաւութեան համար անասուն զոհելու, թռչուն կը բերէր, զոր քահանայն կը մորթէր․ 2. Կանանց մաքրութեան համար յետ որդեծնութեան․ եթէ կրնար կինը գառն ու աղաւնի ձագ մատուցանել, երկուքն ալ բերելու էր, գառնուկը ողջակէզի համար, իսկ ձագուկը մեղաց համար․ 3. Բորոտութենէ մաքրուողներն ալ բերելու էին երկու ճնճղուկ, որոց մին կը լինէր ողջակէզ, իսկ միւսը կ'արձակուէր․

Իսկ եթէ անասուն կամ թռչուն մը բերուէին և յետ օրհնութեան արձակուէին, չէր համարուէր զոհ, քանզի արիւն չէր թափուած, իսկ անասունն ու թռչունն կը մնային նուիրական․

Բայց ժողովրդեան՝ քահանայապետն ունէր իրաւունք զոհ ընելու տարին մէկ անգամ մտնելով ի Սրբութիւնն սրբութեանց, անդ կը զոհէր իւր անձին և ժողովրդեան մեղացն ի թողութիւն, և յետոյ ազատ կ'արձակէր նոխազ մը, որոյ գլխին վրայ ձեռքը դնելով օրհնութիւն կը մաղթէր Խարայելի համար․

Աստուծոյ գթութիւնը սաստկացնել և մեղաց թողութիւն գտնելու համար զոհի գաղափարն էր հին․ փոխանակ մեղաւորին՝ ուրիշին զոհուելուն գաղափարն էր այս, Զոհք օրինակ կամ մարգարէութիւն էին այն ճշմարիտ ԶՈՀԻՆ, որ պիտի կատարուէր․ մեղաց մարմինը փառաց մարմնոյ պիտի վերածուէր սուրբ արեամբ այն ԳԱՌԻՆ, որ մարդկայինը Աստուծոյ և աստուածայինը մարդուն տալով միջնորդ հաշտութեան պիտի լինէր, խաղաղութեան հրեշտակ, տէր գթութեան և զատաւոր արդարութեան․ ՆԱՀԱՊԵՏ

Ո՞Վ Է ԵՐՋԱՆԻԿ

Անոնք որ խրախ, հոգի լի յուզմամբ,
Արտասուք աչերը փարագաթաթալ,
Անդարձ կորուսած բան մը սիրեն լալ,
Որոց սիրտն յաճախ թախծի պատէ ամպ.

Անոնք որ զըրկեն զանձինս հաճոյքէ,
Ի յուշ այնոցիկ որ ոչ եւս են,
Որ զողջոզուլով բանի մը սպասեն,
Որոց յոյս գիրենք լուսով ողողէ.

Անոնք որ երբեմն, աչք պիշ աստղերուն,
Որոց մէջ զըտնեն արփային մատեան,
Անոր մէջ ծիզ ժամս կարդան ու կարդան,
Անմխաբեկ, անճառ խնդիւ երերուն.

Անոնք որոց սիրտ բեկած է անբոյժ,
Եւ նոճիներու ներքեւ թափառին
Կամ թէ ուռենւոյն, անյոյս ու լռին,
Ոյց անյուսութիւն դեղ մ'է քաղցրանոյշ.

Անոնք որ, տեղեակ երկրի իբերուն,
Անձկաւ դարձունեն հայեաց ի յեթեր
Եւ հարցնեն լալով․ "ո՛հ ո՞ւր ես, ո՛վ Տէր,,
Եւ սիրտ անհունով ունին պատարուն․

Անոնք զոր գիշեր ցերեկ մի խորհուրդ,
Մի խորհուրդ սիրոյ աղեկէզ լընու,
Ցանգ ջանան զըտնել, առանց զըտնելու,
Փափագուած մի դէմք անցմէ ծանյագուրդ․

Անոնք որ, յորժամ մըխին յետակ լուռ,
Թափառիլ անոր ի ստուերս անտառին,
Շըըշիւն նամբորաի լըսել հատարին
Գոս տերեւներու խարշափման ի լուր,

Անոնք որ ունին աչք տըրտմահայեաց
Ցառած մի կէտի անորոշ սպառամ,
Այլ յորում կարծես հրեշտակ լուսածամ
Համբոյրներ յղէ ի ծագ իւր մատանց․

Անոնք ոյց համար զարունն է դագաղ
Երփներանց ծաղկօք լըցեալ ակաղծուն,
Որոց մէջ ըըած տանին տալ հողուն
Զմրան մէջ ինկած բիւր հասակ մատաղ․

Անոնք որ տեսակ մը սփոփանք ըզգան
Խորհելով որ բնաւ չունին խնդութիւն,
Սփոփանք զոր ծածկեն ի խորըս ծոցոյն
Որպէս մի անգին գոհար պատուական.

Անոնք, ի մի բան, որ հէք, մաղկատիկ,
Մեծ երջանկութեանն բոպասեն անձկաւ
Որով մեծ գիշերն լընու ըզընաւ,
Անոնք են անշուշտ, անոնք երջանիկ։

Ց․ ՍԵԹԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԼՈՆՏՈՆԷ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՔԷՄԲՐԻՃԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ

Լոնտոն գումարուած Արեւելագիտաց իններորդ համաժողովին առթիւ գրած նամակներէս միոյն մէջ յիշած էի թէ Համաժողովին բոլոր անդամք յատկապէս հրաւիրուած էին այցելել Անգլիոյ երկու նշանաւոր քոյր համալսարաններն, Օքսֆըրտ եւ Քէմպրիճ։ Անմոռանալի օր մը անցուցինք ի Քէմպրիճ և եթէ մանրամասն ճշգութեամբ յաջողիմ գրի առնուլ այդ համալսարանին մէջ տեսածներս՝ վստահ եմ որ ընթերցողներս ալ ինձ հետ հիացմամբ պիտի լեցուին և նախանձին անոնց որ հոն ուսանելու մեծ բաղդն ունին։

Առաւօտեան կանուխ ժամուն կ'երթանք «Քինկս Քրոսի» կայարանն։ Համաժողովին անդամոց համար յատկապէս պահուած են քանի մը վակոններ։ Ընդարձակ կայարանին մէջ հաւաքուած բազմութեան մէջէ դիւրաւ կարելի է զանազանել անդամներն, որք իրենց կուրծքին վրայ կը կրեն Համաժողովին մասնաւոր նշանը՝ ոսկեփայլ աստղ մը։ Կը տեղաւորուինք կառքերէն միոյն մէջ․ Հոլանտացի, Գերման և Անգլիացի գիտնականներ և երկու հայերս կը կազմենք մեր խմբակը․ կը վայելենք նաեւ արեւելագէտ անգլիացի տիկնոջ մը ընկերութիւնը։ Բարձրաստիճան դասի կը պատկանէր այս տիկինը, որ գաղիարէնն ալ անգլիարէնին չափ դիւրութեամբ կը խօսէր։ Այցելած է մեր մայրաքաղաքը իր ամուսնոյն հետ, որ կարեւոր պաշտօնով հոն գացած էր․ կը ճանչէին Պոլսոյ բարձր դասու ներկայացուցիչներէն մի քանին․ սքանչանօք կը յիշէին Վոսփորն և Ոսկեղջիւրն․ և իրենց արտասանած քանի մը անգլիացեալ Թուրքերէն բառերով բաւական շահեկանութիւն կը պատճառէին մեզ։

Իբր երկու ժամուան արագ և խիստ հաճոյալի ճամբորդութենէ մը վերջ կը հասնինք Քէմպրիճ։ Կայարանին մէջ զմեզ կը դիմաւորեն Համալսարանին կողմէ ղըրկուած պատգամաւորք։ Կառքեր պատրաստ կը սպասեն՝ զմեզ կայարանէն համալսարան փոխադրելու համար։ Կայարանէն մինչեւ համալսարան ճամբուն վրայ կը տեսնենք քաղաքին կարեւոր չէնքերն և զանազան հաստատութիւններն, որք սակայն չէին կրնար շատ հետաքրքրել զմեզ, ըստ որում մեր բուն նպատակն էր տեսնել Համալսարանն։ Քէմպրիճ քաղաքին բնակչաց թիւն է իբր 40,000․ բաւական կոկիկ եւ աղուոր քաղաք մը ըլլալ կ'երեւի, և սակայն յայտնի է թէ առանց համանուն համալսարանին քաղաքը ինքնին թերեւս ծանօթ չըլլար աշխարհի։

Կէս օրէ ժամ մը առաջ կը հասնինք համալսարանին չէնքերուն առջեւ։ Փառաւոր սրահ մը կ'առաջնորդուինք․ հոս համալսարանին դեր-քարտուղարն իրեն պաշտօնական հագուստովը կը ներկայացուի Համաժողովին անդամոց․ ապա ի դիմաց համալսարանին իշխանութեանց, բարի գալուստ կը մաղթէ մեզ՝ դեր-քարտուղարն, յարելով թէ այցելութեան համար քիչ մը անյարմար ժամանակ ընտրուած էր, քանզի ուսանողներէ և ուսուցիչներէ շատեր ամրան արձակուրդին առթիւ հեռացած էին համալսարանէն։ Քանի մը բոպէի հանգիստէ վերջ, այցելուք չորս հինգ խումբերու կը բաժնուին, իւրաքանչիւրն առաջնորդուելով գլխաւոր բրոֆէսորէ մը։ Այցելուաց դիւրութեանը համար էր այս, որպէս զի իւրաքանչիւր խումբի ընկերացող տեղացի բրոֆէսորն աւելի դիւրաւ և մանրամասնօրէն բացատրէ ամեն բան, պատեհութիւն տալով հարցումներու։

Մեր խումբին առաջնորդն է Սըր-Թօմաս Ուէյդ։ Եթէ արդէն չենք գիտեր այս նշանաւոր անձի անունը, պատեհութիւն է որ սորվինք հիմա․ քառասուն երկար տարիներու միջոցին անգլիական կառավարութեան բարձրագոյն պաշտօնեայն էր ի Զինաստան։ Խիստ քաղաքավար և սիրելի բնաւորութեան տէր մէկն է չինարէնի այս բրոֆէսորն․ ամենուս հետ ալ կը խօսի քաղցրօրէն․ լաւ գաղիարէն գիտէ։ Մեր խումբին մէջ կային անգլիացի, իտալացի, գերման, պարսիկ և հայ անդամներ․ ամէնքս ալ չուտով կը մտերմանանք իրարու հետ։ Պարսկերէնի բրոֆէսորն յատկապէս կ'ընկերակցի իր մեծանուն պարսիկ հիւրին․ այդ բրոֆէսորը կը խօսէր նաև խիստ ընտիր տաճկերէն։

Եւ արդ մեր բազմահմուտ առաջնորդն կը սկսի չենքէ չենք վազցնել զմեզ։ Իրօք վազել էր, զի կարճ միջոցի մը մէջ կարելի եղածին չափ շատ բան տեսնելու փափագն ունէինք։ Համալսարանն ունի իրարմէ բոլորովին անջատ քսան գոլէճներ, թօ՛ղ գրատունը, հիւանդանոցը և մատուռներն։

Դիւրին է գուշակել թէ այցելած առաջին տեղերնիս էր մեր մեծանուն առաջնորդին սենեակը, որ լեցուն է Զինարէն գրքերով։ Սըր Թօմաս ինք անձամբ հաւաքած է այս գրքերու մեծագոյն մասն։ Մեր մասնաւոր ուշադրութիւնն կը հրաւիրէ Զինական բազմահատոր Համայնագիտարանին վրայ։ Քիչեր պիտի հաւատային թէ Զինացիք ունին այդքան ընտիր Համայնագիտարան մը, որ որչափ կը յիշեմ 30—40 մեծադիր հատորներու մէջ ամփոփուած էր։

Համալսարանին ամենէն մեծ ու նշանաւոր գոլէճն է Թրինիթի։ Այս գոլէճին նախկին ուսանողաց անուանց ցանկէն յիշենք հոս մեզ ամենէն աւելի ծանօթներն Պէյքըն, Տրայտըն, Նիւթըն, Պայրըն եւ Մաքոլէյ։ Հոս կ'ուսանէր նաեւ վաղամեռիկ դուքսն Քլարէնսի, որուն բնակած սենեակները կը ցուցուին ամէն այցելուի։ Կրկնութենէ ազատ մնալու համար յիշեմ հոս անցողակի թէ իւրաքանչիւր գոլէճ իր նախկին նշանաւոր սանուց նկարներն կը պահէ հպարտութեամբ՝ ճաշարանին կամ մեծ սրահին պատերուն վրայ։ ընտիր սովորութիւն մը արդարեւ գոլէճէն անցնող մատաղ սերնդեան համար․ տեսակ մը ներշնչում կը ստանայ մարդ գիտնալով թէ իր գտնուած դպրոցէն ելած են նշանաւոր մարդիկ։

Ուրիշ քանի մը չէնքեր ալ այցելելէ վերջ կ'երթանք համալսարանին գրքատունը։ Համալսարանին գրքատունը կ'ըսեմ յատկապէս, զի իւրաքանչիւր գոլէճ ունի իրեն համար առանձին գրքատուն մը ընդհանուր գրքատունէն զատ․ օրինակի համար, Թրինիթի Գոլէճը միայն ունի 100,000 հատոր գիրք և փառաւոր գրքատուն մը։ Համալսարանին գրքատունը չվերաբերիր այս կամ այն գոլէճի մասնաւորապէս, այլ բոլոր գոլէճներուն ընդհանուր կերպով և կամ ուրիշ խօսքով բուն իսկ համալսարանին։

Հին ձեւով սքանչելի չենք մ'է այս գրքատունը; որ իր մէջ կը պահէ 400,000 տպուած գրքեր և 3000 ալ ձեռագրեր։ Վերջին ծայր կանոնաւորութեամբ շարուած են բոլոր գրքերն, որոց ցուցակն այնքան լաւ պատրաստուած է որ առանց ամենափոքր դժուարութեան կրնաս գտնել ուզած գիրքդ։ Հետաքրքիր եղանք բնականաբար գիտնալ թէ կա՞յին արդեօք հայ ձեռագրեր այս գրքատան մէջ։ Սըր Թօմասի կը յայտնենք մեր փափագը․ լուր կը ղրկէ մատենապետին, որ քաղաքավարօրէն ձեռագրաց մասը կ'առաջնորդէ զմեզ։ Անհաւատալի դիւրութեամբ կը գտնէ հայ ձեռագրաց աննշան ծրարը, զոր քրքրելու առիթը խիստ հազուադէպ էր անշուշտ։ Զեռագիր Աւետարան մը, Սաղմոս մը եւ Աղօթագիրք մը, ասոնք էին հայ ձեռագրաց ներկայացուցիչք։ Մեծ խնամով պահուած պահարաններու մէջէ Մատենապետն դուրս կը հանէ քանի մը մագաղաթեայ մեծադիր թերթեր․ այս անջատ թերթեր կարեւոր հնութիւն մը ունենալ կ'երեւէին։ Մեսրոպեան երկաթագիր անընթեռնլի տառեր, որոց վրայ աւելի որոշապէս զանազանելի արաբերէն տառերը կը նշմարենք։ Բազմահմուտ ընկերս կ'ենթադրէր թէ Արաբերէնին՝ Հայերէնի վրայ գրուած ըլլալն կրնայ համարուիլ ապացոյց վերջնոյն հնութեանը։ Կը բաժնուինք այս մասէն ալ կրկին եւ կրկին շնորհակալ ըլլալով բարի մատենապետին։ Իրմէ կը տեղեկանանք նաեւ թէ ասոնցմէ զատ չունին նշանակութեան արժանի ուրիշ ո և է հայերէն գրքեր․ և ես նորէն խորհեցայ մեր վանքերու անկիւններն մնացած կարեւոր ձեռագրաց վրայ, որք փոխանակ հնասիրաց՝ մըկանց ճաշակը կը գոհացնեն գուցէ։

Գրքատունէն յետոյ կ'այցելենք հնութեանց Թանգարանն, ընտիր և շահեկան ծանօթութեամբ լեցուն և կը խորհինք թէ հոս հոն նետուած հին դրամներ ինչքան պատիւ եւ կարեւորութիւն կրնան ստանալ ասոր նման մեծ հաստատութեանց մէջ։ Գրքատունէն բոլորովին բաժնուելէ առաջ յիշենք նաեւ թէ Բարլամէնդին օրէնքովը Անգլիոյ մէջ հրատարակուած բոլոր գրքերէ մէյ մէկ օրինակ կը ղրկուի այս համալսարանին․ պարագայ մը որ հարկաւ մեծապէս կը նպաստէ գրքատան ճոխութեանը։

Քինկս գոլէճի մատուռը տեսնելու արժանի չէնք մ'է, քրիստոնէութեան ամենէն ընտիր եւ գեղեցիկ եկեղեցիներէն մին կը համարուի․ 1446 ին Հէնրի Զ․ ի օրով սկսուած է շինութիւնն․ ուղղահայեաց գոթական ճարտարապետութեան հիանալի չէնք մը։ Դուրսէն որպէս եւ ներսէն տեսարանը պարզապէս սքանչելի է։ Բարձր և երկայն չէնքին մէջ չենք տեսներ սիւներ․ գունաւոր պատուհաններէ ներս մտած աղօտ լոյսն տեսակ մը կրօնային զգացումով կը համակէ այցելուն։

Եւ քանի որ այս փառաւոր եկեղեցիէն դեռ նոր դուրս ելած ենք, կ'երթանք նաև տեսնել մօտերնիս գտնուող փոքր եկեղեցին որ սակայն համալսարանին չվերաբերիր։ Կլոր եկեղեցի կ'անուանեն զայս, թէև բուն անունն է «Սրբ. Գերեզմանի եկեղեցի» եւ կը կարծուի թէ ձեւը թելադրուած է Երուսաղեմի համանուն եկեղեցիէն։ 1101ին նուիրագործուած է այս եկեղեցին, և մեր առաջնորդին խօսքին նայելով ամբողջ Անգլիոյ մէջ գտնուած չորս բոլորակաձեւ եկեղեցիներուն ամենէն հինն է այս․ կատարեալ հակապատկեր մեր քիչ մը առաջ տեսած փառաւոր եկեղեցւոյն։ Մեր խումբի ընկերներէ իտալացի երիտասարդ բրոֆէսորը իր երկրին ճարտարապետութենէ օրինակուած կը համարէր այս եկեղեցւոյ ձեւը․ մինչ խումբին հայ անդամն ալ մեր ճարտարապետութեան կնտար այդ խրատունքը, Էջմիածնի Կաթողիկէն և այս կլոր եկեղեցին իրարու հետ բաղդատելով։

Կէս օրէ վերջ ժամը երկուքի ատեններ հրաւիրուած ենք ճաշել Գոլէճներէ միոյն ընդարձակ ճաշարանին մէջ։ Համալսարանը մնացող բոլոր բրոֆէսորք ներկայ են սեղանին։ Ճաշացուցակը չկրնար ո՛ և է օգուտ ունենալ ընթերցողացս համար, բայց թերեւս հետաքրքրական է հետեւեալ սովորութիւնը։ Սեղանէն ելլելու վրայ էինք երբ յանկարծ դեր-քարտուղարն ոտքի կ'ելլէ և փոքրիկ ու սիրուն սբիչով մը կը բացատրէ մեզ համալսարանական սովորութիւն մը․ գինիով լեցուն ոսկիէ մեծկակ գաւաթ մը բռնած է ձեռքը․ ումպ մը կ'առնու և խոնարհութիւն մը ընելէ վերջ գաւաթը կ'երկարէ իր քովի սեղանակցին․ սա ալ իր քովինին և այսպէս յաջորդաբար և փոխադարձաբար մինչեւ որ այդ միեւնոյն գաւաթ կատարէ իր շրջանը ամբողջ սեղանին շուրջը անցնելով ձեռքէ ձեռք և հպելով շրթունքէ շրթունք։ Մտերմութեան և բարեմաղթութեան տեսակ մը արտայայտութիւն է սա, զոր նորօրինակ գտնելով հանդերձ կը յարգենք։ Համալսարանականաց ծանօթ է սա պատմական գաւաթը՝ «Սիրոյ բաժակ» անուամբ։ Սիրոյ սա արտայայտութեան կը յաջորդէ երախտագիտութեան անկեղծ ցոյց մը բոլոր ներկայից կողմէ։

Ճաշէն վերջ հրաւիրուած ենք դաշտային զբօսանքի մը։ Բոլոր գոլէճներն ունին լաւ խնամուած և ընդարձակ պարտէզներ․ ասոնցմէ միոյն մէջ կը վայելենք մեզ տրուած ընդունելութիւնը։ Մէկզմէկ ճանչնալու ընտիր առիթ մ'էր այս․ զուարթ խօսակցութիւններ ծխախոտի ամպերուն հետ կը տարածուին ամեն կողմ։ Պատիւ կ'ունենամ ներկայացուիլ դեր-քարտուղարին, որ ուսումնական շրջանակաց մէջ ծանօթ դէմք մ'է։ Կը խօսինք Պոլսոյ վրայ և մեր լեզուի ու գրականութեան մասին․ քիչ մը անսովոր բան էր թերեւս մեր մեծարգոյ խօսակցին համար իր դէմն ունենալ երկու հայեր։

Իբր մէկ ժամւոյ դաշտային զուարճութենէ վերջ դեր-նախագահին տունը թէյի և սուրճի կը հրաւիրուինք։ Հոս ալ երջանիկ ժամանակ անցունելէ վերջ հրաժեշտ կ'առնունք այս ազնուական Համալսարանէն, մեր հետ տանելով ամենաքաղցր տպաւորութիւններ և ամենաբարձր համարում։

Նպատակ ունէի խօսիլ նաև համալսարանական կեանքի նկատմամբ, բայց այդ թերեւս առանձինն կազմէ յաջորդ յօդուածիս նիւթը։

ԱՐՄԷՆ ԳՆՈՒՆԻ

Լոնտոն, հոկտ․ 29

[illegible]

ՄՈՒԿԵՐՆ ԵՒ ԿԱՐԱԳ

Ցայտնի է թէ ամեն ատեն խնդիր եղած է կարագներու խարդախութիւնը․ զանազան միջոցներ ձեռք առնուած են արգիլելու համար խառն կարագներու պատրաստութիւնը, որ կրնայ վնասել առողջութեան․ բայց մինչեւ ցարդ գտնուած չէր ապահով և դիւրին միջոց մը երեւան հանելու համար յիշեալ իւղին խարդախեալ հանգամանքը․ բայց երբեմն դիպուածը կ'ընէ ինչ որ մարդկային միտքն անհուն երկունքով չէ կարող գտնել, հնարել․ և ահա մուկը, ճգճիմ այս արարածը, իր հասակին փոքրկութեամբը կուգայ կարագին խարդախութեան խնդիրը լուծել։

Միացեալ-Նահանգաց Պովերսթոն քաղաքէն քիմիագէտ մը կը յանձնեն մէկ քանի տեսակ կարագներ՝ խնդրելով որ տարրալուծէ զայնս և հասկնայ թէ «մարկարին» կամ այլ տեսակ իւղեր խառնուա՞ծ են անոնց մէջ։

Քիմիագէտն այս իւղերը զատ զատ ամաններու մէջ հալեցունելով իր բնալուծարանին մէջ կը թողու գիշեր մը։

Յաջորդ առաւօտուն, երբ քիմիագէտն իր գործատենեակը կը դառնայ, ապշութեամբ կը տեսնէ որ սեղանին վրայ դրած տասներկու իւղի ամաններէն տասը պարպուած, իսկ երկուքն անաղարտ մնացած էին։

Բնականապէս իսկոյն կը հասկընայ թէ ասոր մէջ մուկի և չէ թէ․․ կնոջ մատ կայ։ Պարապ ամաններուն եզերքին վրայ մնացած քիչ մը իւղը կը ժողվէ և տարրալուծելով կը հասկնայ թէ ասոնք բոլորովին խարդախեալ էին․ իսկ լեցուն ամաններուն իւղն ալ տարրալուծելով կը գտնէ թէ մարկարինով խառնուած էին։

Քիմիագէտը, սաստիկ հետաքրքրուած, քանիցս կը կրկնէ իր փորձեր և սա հետեւութիւնը կը հանէ, զոր արժանի է տարրաբանական օրէնքներուն կարգն անցընելու․ մուկ մը՝ անխառն կարագը գտած ատեն, չի բարեհաճիր ուրիշ խարդախեալ իւղերու դպցունել իր սրածայր քիթիկը․ սակայն եթէ անխառն կարագ չգտնէ, ուրիշ խարդախեալ և գէշ իւղերով ալ փառաւոր խնջոյք մը ընելէ ամենեւին չի քաշուի՛ր։

ՍՐՏԱՇԱՐԺ ՄԱՆՐԱԴԷՊ ՄԸ

Քատիչէի «Էլ Պալուարթ» լրագիրը սրտաշարժ մանրադէպ մը կը պատմէ ի մասին Քրիստինէ խնամակալ-Թագուհւոյն վերջին ուղեւորութեան ի Քատիչէ։

Թագուհին, այցելած ըլլալով «Քազա տի Բիլաթոս»ը, այդ այցելութենէն գոհ մնալն յայտարարեց․ բայց, մեկնելէ առաջ, իմանալով որ նախկին զինուոր մը, ազգական Սպանիացի զօրավարի մը, նոյն չէնքին մէջ կը բնակէր, խնդրեց որ իր առջեւ բերեն զայն։

Ծերունին, որ կոյր էր, սկսաւ հառաչել և ըսաւ թէ տեսութենէն զրկուած ըլլալուն համար երբեք ինքզինքն այնքան դժբախտ զգացած չունէր որքան այդ պահուն յորում չէր կրնար տեսնել իր վեհապետուհին։ Թագուհին սիրալիր խօսքեր ըրաւ հեք ծերուկը մխիթարելու համար, և յարեց․

—Իրաւ է թէ չէք կրնար տեսնել զիս, բայց կրնաք շօշափել։

Եւ զինուորն ուզածին պէս ձեռքովը շօշափեց իր վեհապետուհիին գլուխն և երեսը։

ԳՈՂ ՇՈՒՆ

Անգլիոյ մառախլապատ կլիմային տակ անձրեւանոցն ամենէն անհրաժեշտ առարկաներէ մին է և ամենեւին խոհեմութիւն չէ դուրս ելնել առանց պատսպարուած ըլլալու բնութեան յանկարծական փոփոխումներուն դէմ։ Ահա այս մտածումով էր անշուշտ որ տիկին Լուիզ Սքուայր հովանոց ի ձեռին կ'երթար բաւական անցուդարձ ունեցող փողոցի մը մայթին վրայէն, երբ յանկարծ շուն մը յարձակելով վրան՝ յափշտակեց հովանոցն, որուն հետ մէկտեղ սկսաւ փախչիլ։ Տիկին Սքուայր՝ թէև պահ մը փորձեց հետապնդել չորեքթաթեան գողն, սակայն չկրցաւ բռնել զայն․ բարեբախտաբար ոստիկան մը, որ աւելի թեթեւաշարժ էր և եղածը տեսած էր, վազեց շունին ետեւէն, որ ապաստանած էր արշաւասոյր ընթացող փոքր կառքի մը տակ։ Ոչ առանց դժուարութեան կեցուցուեցաւ կառքը, եւ մէջը գտնուողները՝ Ֆրէտէրիք Համբթըն, ձկնավաճառ, եւ իր կինն յայտարարեցին թէ շունն իրենցը չէր․ կասկածոտ ոստիկանն ուզեց սակայն այցել կառքը, որուն խորը խնամով ծածկուած էին տասներկուքի չափ հովանոցներ, բնականապէս յառաջ եկած աներկբայելի աղբիւրէ մը։

Այս նոր դրութեամբ գողութեան հեղինակ ամուսինք բանտ ղրկուեցան, իսկ վագող շունը՝ շուներուն պատսպարանը։ Պ. Համբթընի գաղափարը բաւական հանճարեղ էր, և ցաւալի բան է եթէ կենդանին գոհ երթայ անձրեւանոցներու այս հաւաքիչին։ Արդարեւ, շուներու պատսպարանին մէջ, հեք կենդանին անվաճառելի գտուեցաւ․ անոր յատկութիւնները չգիտնալով զայն գնողին կացութիւնը արդարեւ շատ դժնդակ կ'ըլլար, խել մը անհաճոյ բաներու ենթարկելով զայն՝ ամեն անգամ որ հովանոց մը գողնար բերէր։ Ըստ կանոնագրքի, կենդանին պիտի խեղդուի, մինչ Պ. Համբթըն քանի մը շաբաթ միայն պիտի մնայ բանտը։

ՁԻԵՐՈՒ ԳԻՆ

Քանի մը տարի առաջ Սէնթ-Պլէզ անուն անգլիական ձին, որ Տէրպիի առաջին մրցանակը շահած էր, աճուրդի հանուելով իբր յօժատակ, հարիւր հազար տոլարի (կէս միլիոն ֆրանք) ծախուեցաւ ի Միացեալ-Նահանգս։ Մինչեւ ցարդ այդչափ սուղ գին չէր տրուած ձիու մը։

Բայց ասիկա ալ գերազանցեցաւ։ Ուէսդմինսդրի դուքսն ասկից առաջ վաճառած էր Օռմոնտը, որ շահած էր Տէրպիի և Սէնլէժէրի առաջին մրցանակները 1886ին․ գնողն էր Պուէնոս-Այրէսցի ձիաբոյծ մը Պ. Ճուան Պօքավ, որ ինքն ալ ծախած է Օռմոնտը Պ. Տօնու անուն մեծ հանքատիրոջ մը, 140,000 տոլարի, այսինքն եօ՛թն հարիւր հազար ֆրանքի՛։

ՁՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

—Պարոն տնօրէն, ամսականիս յաւելում մը կը խնդրեմ, այժմ ամուսնացած եմ և․․․

—Կը ցաւիմ, սիրելիս, պաշտօնէդ դուրս պատահած արկածներուն պատասխանատու չենք։

* * *

—Աղջիկներէս մէկուն հետ ամուսնանա՞լ կուզէք։

—Այո՛, պարոն, միշտ երազած բանս այդ է։

—Մտիկ ըրէ՛, ամենէն պզտիկին 50,000 ֆրանք օժիտ կուտամ, երկրորդին 100,000 ֆրանք, և երրորդին 150,000 ֆրանք։

—Արդեօք աւելի մեծ աղջիկ մը չունի՞ք։

* * *

Ցխնապետ մը նոր զինուորի մը։

—Մարդ մը ե՞րբ զինուորական պատիւներով պէտք է թաղել։

—Երբ որ մեռնի։

* * *

—Լօնտոնի ճաշարաններէն միոյն մէջ հետեւեալ ծանուցումը դրած էին․

«Արգիլեալ է սանդուխներուն վրայ աղախինները համբուրել, որպէս զի ձեռքերնին գտնուած կերակուրներու պնակները չը թափին»։ Տ. Զ.

ՇԱՀԱԽՈՐ ԱԶԴ

Յառաջիկայ նոյեմբեր 19 [1 դեկտ. ըստ Եւրոպացւոց] Ալըրունի փողերանոցին մէջ հրապարակաւ պիտի քաշուի Ռումէլիի Երկաթուղեաց 137րդ վիճակահանութիւնը, մեծ պարգեւ 600,000 ֆր․։ Արժեթուղթերը Պանքային յանձնուած ու կառավարութեան վաւերացումը կրող բրոմէսներուն ամբողջը շահումը 7 ½ ու կէսը 5 ու քառորդը 3 ղրշ․ կը ծախուի Ղալաթիա Քօմիսիօն խանին դիմացը թիւ 9 Դ․ Փ․ Զօրուբեանի դրամատունը, նաեւ Եւրոպայի ամեն տեսակ պարգեւաւոր արժէթղթոց առուծախը կը կատարուի խիստ գոհացուցիչ կերպով, ու շահուած թիւերուն պաշտօնական ցուցակներն ամբողջովին պատրաստ ըլլալով կը քննուին ու շահուածներն ինչպէս նաեւ կտրօններն անմիջապէս կը վճարուին։

Դիմել Ղալաթիա, Քօմիսիօն խանին դիմացը թիւ 9, Դ. Փ. Զօրուբեանի դրամատունը։

326 1—3

ՆՈՐ ԳՐԵԱՆՔ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ռօյան գրատունն ի Փարիզ, Լաֆայէթ փողոց, թիւ 123, սկսած է հրատարակել կիրառական բժշկութեան յատուկ բառարան մը (Dictionnaire Spécial de médecine usuelle) ի գործածութիւն բարձր դասու ընտանեաց, կրօնական միաբանութեանց, գիշերօթիկ դպրոցաց տեսուչներու և տեսչուհիներու, արուեստապետներու, և ամեն անոնց որք կզբաղին հիւանդներու դարմանումով, հեղինակութեամբ Տօքթ. Ժ. Պարթէզի։

Այս կարեւոր գործ, երկու սիւնակներու վրայ տպուած, մեծադիր ֆորմաով, հասարակ 20 հատորներէ աւելի նիւթ կը պարունակէ։ Գիրքին մէջ կան երեսուն պատկերներ, և գիրքէն դուրս 30ի չափ ջրաներկ պատկերներ կան, Կիւսթավ Տաուի ձեռամբ գծուած։

Այս բառարան կը պարունակէ․ 1. Տեղական և ընդհանուր, սրընթաց և յամրընթաց ամեն հիւանդութիւններու ճիշդ ցուցակը, նշանակուած են նաեւ այն նշանները որոնցմէ կարելի է ճանչնալ զայնս, և առողջապահական ու բժշկական դարմանումը զոր անոնք կը պահանջեն. 2. Ցուցակն հին ու նոր բոլոր դեղերու որք կըրնան գործածուիլ ըստ պարագային․ 3. Բուսական և հանքային բոլոր թոյներու անուանքն և բժշկին հասնելէն առաջ տրրուելիք թեղթափը․ 4. Շնչահեղձներու, վիրաւորեալներու և խղդուողներու հասցուելիք օգնութեանց վերաբերեալ ընդարձակ խրատներ․ 5. Ընդհանուր նկարագրութիւնն բոլոր բժշկական տնկոց՝ զայնս մըշակելու եղանակով հանդերձ. 6. Ցուցակ մը սննդական նիւթոց խարդախութիւններուն և պղալլումներուն՝ զայնս ճանչնալու միջոցով հանդերձ։ 45

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ԱԼԻՔՍԱՆ ԹԱՆՏՐՃԵԱՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ ակռայի ամենէն անտանելի ցաւերը կը դարմանեմ անմիջական կերպով։ Առանց ակռան քաշելու, փտութիւնը ինչ վիճակի ու դիրքի մէջ ալ ըլլայ, 3-4 անգամ դարմանելով, ջղերու փտեցնելու գործը կը վերջացնեմ եւ փըտած մասը կը լեցնեմ ապագային ցաւի, մաշելու եւ թափելու ամէն վտանգէ զերծ թողլու պայմանաւ։ Լեցուելիք նիւթն է ոսկի, բլաթին եւ այլն։

Կեղծ ակռայներ ոսկւոյ կամ քաուչուի վրայ։ Այն անձինք որք իրենց կեղծ ակռայները քանիցս շինել տուած եւ ոչ մէկ կերպիւ անոնցմէ գոհ չեն մնացած, կամ զայնս զսպանակի ու թելերու հոգնեցուցիչ միջոցաւ կը գործածեն, թող դիմեն ինծ որ մաշած ու անկարելի կոչուած լինտերու վրայ կը զետեղեմ կեղծ ակռայներու ամբողջ կամ անջատ շարք մը եւ այս առանց զսպանակի եւ այլ որ եւ է ուրիշ միջոցի։

Նոր դրութեամբ կը հաստատեմ ոսկւոյ նուրբ թերթերու վրայ ամբողջ ակռայներու շարքեր որով բիմքն իւր համն եւ լեզուն իւր արտասանութեան կորովը ու նրբութիւնը չեն կորսնցներ, ակռայներն ալ ազատ, հոտէ եւ կոտրելու վտանգէ զերծ կը մնան։ Զանազան ձեւերով կը պատրաստուին ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան դրութեամբ ակռաներ։

Փտած ակռաներու ամենախորին արմատներն անմիջական կերպիւ եւ առանց ցաւ պատճառելու կը քաշուին։ Դիմել ամէն առտուան 1 էն մինչեւ ժամը 12 (Ռ. Թ.), ի Բերա Թագսիմ, մեծ փողոց Ֆրանսական հիւանդանոցին դէմ թիւ 41։ 287

ՏՕՔԹՕՐ
Պ. Ց. ԲԻՒԶԻՒՔԵԱՆ

Այս անգամ Իւսկիւտար Իճատիէ Սաաթճի Սեղբոս փողոց թիւ 9 տունն փոխադրուած ըլլալով՝ հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր եւ կը դարմանէ ամեն տեսակ արտաքին եւ ներքին հիւանդութիւններ, մասնաւորապէս սրտի, թոքի, ստամոքսի եւ կանանց ծննդաբերական գործարանաց եւ ջղային հիւանդութիւններն։

Երեքշաբթի եւ շաբաթ օրերն առաւօտէ մինչեւ կէս օր ձրիաբար կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդներն, նաեւ կը գտնուի կիրակի առաւօտ Սէլամիէ Չէօմլէքճեան եւ երկուշաբթի օրն ալ կէս օրէ վերջը Պոլիս Դուռ-Գարու Ստասիօն ճատտէ Ա. Զարիֆեանի դեղարաններն։

320 2—12

ԱՆՁՐԵՒՆԵՐՆ ՍԿՍԱՆ

Զմեռուան էն գլխաւոր պէտքերէն մէկն է հովանոցը կամ անձրեւանոցը— ինչպէս որ կ'ուզէք։

Անձրեւին, ձիւնին ու փուքին ժամանակ դիմացկուն— «Բարալոն» եւ "Լօրըրիա,,— երկաթներով ամուր շինուած հովանոց մը անշուշտ շատ աւելի կարեւորութիւն ունի քան իւր բուն արժէքը։

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐ, արանց կանանց, մանչ եւ աղջիկ տղոց համար․ բամպակէ, բուրդէ, բրդախառն մետաքսէ, եւ զուտ մետաքսէ կերպասներով ու պարզ, զարդարուն, կեռ, կոր, բնական արմատ, ոսկրէ, եւ արծաթապատ կոթերով, սիրուն ու ճաշակաւոր, կը ծախուին Ղալաթիա կամուրջին ճիշդ դէմը թիւ 33 հանրածանօթ "ՔԷՕՇԷ ՊԱՇԸ,, խանութը, ոտքի տակ տեղ մը, ինչպէս կըսեն, ուր դիմող էն նըրբաճաշակ անձինք պիտի գտնեն իրենց հաճելի լինելիք հովանոց մը։

Գիները․․․ աժան ծախել, շատ ծախել։

Ղալաթիա կամուրջին դէմ թիւ 33, "Քէօշէ պաշը,, ՄԻՀՐԴԱՏ Վ. ՀԱՑԿԱԶՆ

275

Փարիզի բոլոր վայելչասէր տիկնայք գործածեն Տիաֆանը, Սառա Պէռնար Փաւտրան, և Տիաֆան հոտեղինաց վաճառատան միւս բոլոր արտադրութիւնները։

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ևս ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ — **ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ**

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695,969 — ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,056,994

ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,650,872 — ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի փոխադարձ ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած ըմ մաքուր երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք ներկայացնել, նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ... մինչև ցարդ տուած վնասուն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 ... սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեան

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԵՐԱՄՔԵՐԻ

Տօն եաղը գըեէի ճէտիտ 7000 Պէյքօզ տապաղխանէսինէ, 4500 Ֆէս Փապրիգաի. Հիւմայունընա պէհէր գըեէի ճէտիտ 3 դրուշ 10 փարա.

Պալլատէ մուհարրէր մուհալլէր իչիւն միւզայէտէ օլունմազ իւզրէ մէվգըի միւնադասաէա գօնուլան մէզքիւր եւլ մըգտար տօն եաղը Փիր մուրադզադէսի իլէ Թալիպի եօնտէսինտէ օլուպ Թըշրինի սանինին 3 իւնճիւ կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնադասա իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն, իթասընա վէ իրթէսի կիւնի 100 տէ 5 Թէնզիլինէ Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի: Նօ. 25 2—3

Քանավաչօ արշընը ճէտիտ 25,000, պէհէր արշընը ճէտիտի 1 ղրուշ 38 փարա.

Նիզամիէէ էլպիսէ տիպարը իչիւն միւպայէա օլունաճագ պալլատէ մուրադզամ եւլ մըգտար գանավաչօ Փիր մուրադզադէսի իլէ Թալիպի եօնտէսինտէ օլուպ Թըշրինի սանինին 2 ինճի կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնադասասը իճրա օլունարագ, մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ իրթէսի կիւնի 100 տէ 5 Թէնզիլինէ Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի: Նօ. 24 3—3

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պոլսոյ մէջ կանոնաւոր երթեւեկ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անատոլի որ հոկտ. 29ին Մարսիլիայէն և նոյ. 16ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի.

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մինկրէլի.

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաւ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով.

Ա. կարգ 245 Փրանք
Բ. » 175 »

Ուղեւոր և ապրանք տանելու համար

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալաց
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՇՈՒԼ
5 Մումհանէ Սիթէ Փրանսէ

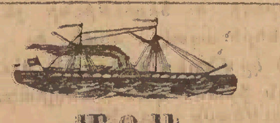

ՄՈՍ ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլ և Միջերկրականի մէջ երթեւեկ

շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Քանտաւուռ	4200	Ափրիկա	3000
Ֆէրօա	4000	Օտայիթօ	3000
Օլամպիա	4000	Նէպթիւն	3000
Սէսոստրիս	3250	Բէրա	3000
Թիգրա	3250	Լոգիւս	800
Մակալա	3250	Օլիմպոս	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700

(Բէրա) շոգենաւը գէպի հոկտ. 31ին Լիվրբուլէն աստ կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով.

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Ռիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
292 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON d'HIVER, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & Cie
PARIS

Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix.

Envoi franco de port jusqu'à destination de toute commande de 50 francs payée par avance, pouvant être expédiée en **un seul** colis-postal.

Les envois qui ne peuvent être faits par colis postaux, sont expédiés franco Marseille ou, sur demande, *franco destination*, à partir de 100 fr. moyennant 5 % d'augmentation sur le montant de la facture. — Ces envois peuvent être expédiés contre remboursement.

SANTAL DE MIDY

ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ԲԱՐԻԶ

Պէտք չէ Թովուր Գօպայի, Քիւպէպի, կաղզուրիչ հեղուկներու: Կը բժշկէ 48 ժամուան մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւնները. — մէն մի դեղահատ կը կրէ սոյն անունը սեւ տառերով: (MIDY)

Բարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, 8:

ՊՈՄՈՆԴԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

Տեղեակք, Վիեննա, Միւնիխ և Բիլզէն

Կը գտնուի մայրաքաղաքիս լաւագոյն ճաշարաններու և գարեջրատուններու մէջ.

ԳԱՐԵՋՈՒՐ ՏԱԿԱՌՈՎ ԵՒ ՇԻՇՈՎ

Գիներու, պայմաններու և յանձնարարութիւններու համար դիմել Գործարանն, որ կը գտնուի ի Ֆէրիքէօյ, Ֆուռուն փողոց կամ ի մթերանոցն, Ղալաթիա, Պ. Ֆրօյլիխի սենեակն, Գրնաճեան խան, Թիւ 4, Մերթեպանի փողոց, Թինելի մօտ եւ ի Բերա, Պազար Անկլէի մառանները, Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 209

146 20—28

ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ

Հիմնեալ 1852ին

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոս.	3,000,000
31 դկ. 31ին աւանդ տրուած գմ.		1,771,006
1891 դեկ. 31ին պահեստ		1,635,903
Հասոյթ 1891ին		1,851,329

Այս ընկերութիւնը ընդդէմ հրդեհի կապահովէ ամէն տեսակ շէնք, կահ, ապրանք, ի Պոլիս և ի շրջակայքն, ինչպէս և նաւերն նաւահանգստին մէջ:

Վնասի առեն առատ և խոհեմութեամբ վճարումն.

Տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալութիւնն ընկերութեան, 1 և 2 Իզզէթ փաշա խան, Ղալաթիա

ՌԻՉԱՐՏ Մ. ՊՈՆՏ
Ներկայացուցիչ
257 ՊՈՆՏ, ՍԻԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՀՕՏԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՏԻՖԱՆ Կ. ՄՈՆԶԻՆՅԷՌ ԵՒ ԸՆԿ.

ՓԱՐԻԶ — 32, Օբեռայի ճառուղին, 32 — ՓԱՐԻԶ
ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆԻՒԹՔ

ՏԻՖԱՆ

ՓՈՒՏՐԸ ՍԱՌԱ ՊԷՌՆԱՐ

Ռուսական Օտը Քոլոնեը	Ռէժանի անուշահոտութիւնք
Ալա Բօ Տ'Էսփանեի ջուր	Սառա Պէռնար »
Ֆեստրա անուշահոտութիւնք	Տիֆան կաթ Իրիսի

Ածառք, Էքթռէ, արդուզարդի ջուր, եայլն

Կը վաճառուի հօտեղինաց ամեն աղէկ վաճառատանց մէջ:

ՊՏՈՒՂ ՈՒՆԻՉ ԵՒ ՉՈՎԱՑՈՒՑԻՉ ԽԻՍՏ ԱԽՈՐԺԱԼԱՄ

TAMAR INDIEN GRILLON

Ընդդէմ ՍՓՈՐՀԱՐՈՒԹԵԱՆ բիւներթութեան, գլխացաւի, մաղձի, անախորժութեան, տամուքսի և աղեաց անհանգստութեան

ՓԱՐԻԶ, Է. ԿՐԻՅԼՕՆ, 33, Արշիվ փողոց և դեղարանաց մէջ, 33, rue de Archives 120

ՔԱՈՒՉՈՒԻ ՄՈՒՇԱԿ (ԼԱՍԹԻՔ) (ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄԲԱ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

NORTH BRITISH RUBBER Co. TRADE MARK EDINBURGH — NORTH BRITISH RUBBER Co. EDINBURGH

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար ատենէ ի վեր ծանուցուած է, թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն հրապարակիս վրայ գտնուածները թէ՛ իրենց ճաշկաւ եւ թէ հաստատուն գործածութեամբ:

Այս անգամ ևս յաճախորդաց փափագանաց համեմատ ընտիր բերնեն կերպաւ եւ զատ կաուաքերէ շինուած խիստ ձեւաւոր և գիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք.

Ինչպէս գործարանիս մուճակները նոյնպէս մանթօները ալ իւր գործարաններու շինուածին 2-3ը կը հինցանեն եւ մէջը բնաւ ջուր չառներ.

Մեր մուճակներուն ներսի կողմը, կէս մը եւ դուրսի կողմը առիւծի պատկերը դրոշմուած է, և կը վաճառուին բոլոր քաուչուէ մուճակ ծախողներու քով, իսկ մանթօները միայն ներսի կողմը կը դրոշմուին առիւծի եւ կշիռի նշանները, և կը ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաեւ ի Զմիւռնիա Արամ... Հանրածանօթ Րիֆաթ էֆ.ի քով և ի Սէլանիկ պէղեօթեն Շուլամ ... Մեծ Օղլուի քով: Կեդրոնատեղին է, Պոլսոյ, ... Յովհաննէս ... խան դրան կից Թիւ 1 սենեակը. 220

COMP RUSSE DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բ. 2 14 Օտեսայի ուղղակի, ժամ 2ին յետ միջօրէի.
Դշ. 3 15 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի ... ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրեայի ճամբով.
Դշ. 4 16 Սեվաստոպոլի ուղղակի, առաւօտեան ժամ 10ին:
Ես. 4/16 Ամերիկայի գէպի ... Ատրպ ... ժամ 11ին:
Ու. 5/17 Օտեսայի ուղղակի, ժամ 2ին յետ միջօրէի.

Ագս. — Իոյ. 4/26, ... Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւեր. 12

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD) ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որոնք կանոնաւոր երթեւեկ կը ընեն Լիվրբուլ և Միջերկրականի մէջ

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ամբրիա	7718	Գալլաքիա	4845
Էթրուրիա	7718	Պաթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Ղերմանիա	7268	Մարաթօն	2408
Գամփանիա	5587	Ալգիա	2398
Ավակլանիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Քարթաժ	2246
Ամերիքա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեբբօ	2148	Բրինիտադ	899
Քէտար	1876	Մարոքքօ	1855
Շերպոսքի	1614		

(Բարիֆա) շոգենաւը Լիվրբուլէն աստ կը սպասուի դէպ ի ամսոյս 26ին:

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՕԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Ալեքսանդրիա խան Թիւ 11
17 Ղալաթիա

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՀԱՏԵՂԻ ԿԱՐԱՍԵԱՑ ՀԻՄՆԵԱԼ ԼՕԺԷՆ ՌԱԲԱԲՈՐ ՊԷՅԻ ԿՈՂՄԷ

Բերա, Սաքըզ Աղաճ փողոց Թիւ 21, Լիւքսէնպուրկի բաղանեաց մօտ
Կալաթա, Վօյվոտա փողոց, Կիւմիւշլիւ խան, ֆրանսական Նամակատան դէմը

Խնամոցս ղեկավարութեան մէջն ղիմել / Խնամոցս ղեկավարութեան մէջն ղիմել

Եթէ ունիք նիւթ մը ունիք վաճառելու հանրային աճուրդով կամ առկարկութեամբ.
Եթէ կուզէք օգտուիլ լաւ առիթներէ.
Եթէ պէտք ունիք ծախու նիւթերու վրայ կանխավճարներու.
Եթէ կուզէք ամենայն ապահովութեամբ աւանդ դնել կարասիներ, արկղներ, ծրարներ, դաշնակներ, պատկերներ, կառքեր, արծաթեղէնք եւ ապրանքներ.
Եթէ ունիք ծրարումներ, առաքումներ, մաքսէ հանելիք ապրանքներ.
Եթէ կուզէք ծախել կամ գնել անշարժ կալուածներ.
Եթէ կուզէք վարձու տալ ձեր տուները կամ յարկերը.
Եթէ կուզէք տուներ կամ յարկեր վարձել.
Եթէ կուզէք օգտակարապէս մատակարարել ձեր անշարժ կալուածները.
Եթէ կուզէք ապահովագրել ձեր շարժուն և անշարժ կալուածները լաւ պայմաններով.

Դիմեցէ՛ք վերոյիշեալ վաճառատունն

Ծանօթ. — Վաճառատան կանոնագիրը հասարակութեան տրամադրութեան տակն է: 227

ԴԻՄԴ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Ալէրի ջերմային հիւանդութեան, այս ինքն որ անիծեալ բաղադրութիւն մի է զոր ... է գաղանաձեւ և ազգաց կոչողութիւն ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յաւալ հունձ ... վայրերու ջերմոտ կլիմային ... տակ ... օգերէն, որուն օգտակարութիւնն և ազդեցիկ ... յաջողութիւնն երաշխաւորած է ... Այս ֆիզիքական խանգարումներն ... կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր ... արհեստ նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն ... ամեն տեսակ տեսակ ջերմեր ... թունաւորութիւն ... ջերմ ... ընդհատեալ ջերմն ... տենդ և հրատապ տենդեր:

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր ... Թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ... վայրերէ ... նիւթեով, կամ բաց ... անուններու ... թունաւոր ... մարդիկ ... ծծեն ...

Ալէրի ջերմի ու տենդից ... կը ... թունաւոր նիւթոց ... վերոյ ազդեցութիւնն ... կը գտնէ ... մարմնոյն մէջէն, ... և անվնաս է ... միայն թէ տրուած հրահանգի համեմատ գործածուի. Կը ծախուի ի Մինասեան և ... Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ: 23

ՇԻՐՔԵԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1892 ՀՈԿՏ. 15 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅՄ. 8

Կ. Պոլսէն մեկնող շոգենաւեր	Կամակէն մեկնող շոգենաւեր
1 2 Եէնիգ. Մէզ. Պէյլէրպէյ. Թար. Եէնիքէօյ. Միրկ. Բ. Հիսար. Պէպէք. Առն. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ	2 25 Պէշիք. Օրթաք. Առնաւ. Բ. Հիսար. Միրկ. Եէնիքէօյ. Թարապ. Պէյլէր. Ա. Գավագ
1 30 Պէպէք. Առնաւ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիք	3 — Խանձ. Գուզգ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար. Գանլըճա. Չենգ. Բաշաղաճ. Պէյլէր. Մէզարպ. Եէնիմ.
1 30 Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզգ.	3 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Առնաւ. Պէպէք. Բ. Հիսար. Պոյաճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյլէրպէյ. Մէզպ. Եէնիմ.
1 35 Պէյգօզ. Բաշաղ. Չուպգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ.	3 35 Գարակ. Խանձ. Պէշիք. Գուզգ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկէլք. Առնաւ. Գանտ. Ա. և Բ. Հիսար. Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշաղ. Պէյգ. Թարպ. Պէյլէրպէյ.
2 — Եէնիմ. Մէզար. Պէյլք. Թարպ. Պէյգօզ. Բ. Պաշաճ. Չուպուգլը. Գանլըճա. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիկթաշ	4 15 Պէշիկ. Օրթագ. Գուրչ. Առնաւ. Պէպէք. Բ. Հիսար. Միրկ. Ստէնիա. Եէնիք. Թարպ. Պէյլէրպ. Մէզարպ. Եէնիմ.
2 15 Եէնիմ. Մէզար. Պէյլք. Թարապ. Եէնիք. Իսթէն. Միրկ. Պոյաճ. Բ. Հիսար. Պէպէք. Առնաւ. Գուրչ. Օրթք. Պէշիկթաշ:	5 — Խանձ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Առնվ. Պէպէք. Բ. Հիսար. Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյլէրպ. Մէզպ. Եէնիմ. Բ. Ա. Գավագ
2 15 Պէյգօզ. Բաշաղ. Եէնիք. Գանլըճ. Պոյաճ. Բ. Ա. Հիսար. Գանտիլ. Առնաւտ. Չէնկլք. Պէյլ. Օրթք. Գզգնճ. Խանձ. Պէշիկ. Գարակթաշ	5 15 Խանձ. Պէշիք. Գզգնճ. Օրթագ. Պէյլէրպէյ. Չէնկլք. Առնվտ. Գանտլ. Ա. Բ. Հիսարը. Գանլըճ. Միրկէօն
2 5 Բ. Ա. Գավագ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլէրպ. Թարապ. Պէյգօզ. Բ. Պաշաճ. Չուպուգլը. Գանլըճ. Ա. Հիսար. Գանտլ. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլկ. Գուզգ. Խանձ	6 — Գարակ. Խանձ. Պէշիք. Օրթագ. Առնվ. Պէպէք. Ա. Բ. Հիսար. Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ. Թարպ. Պէյլէ. Մէզարպ. Եէնիմ.
3 0 Եէնիմ. Մէզար. Պէյլէրք. Թարապ. Եէնիք. Իսթէն. Միրկ. Պոյաճ. Բ. Հիսար. Պէպէք. Առնաւ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիք.	7 — Պէշիք. Խանձ. Գուզգնճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Առնավ. Գանտ. Բ. Հիսար. Պոյաճ. Գանլըճա. Եէնիք. Թարպ. Պէյլէրպ. Մէզար. Ա. Գավագ:
4 15 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլէրք. Թարապ. Եէնիք. Իսթէն. Միրկ. Պոյաճք. Բ. Հիսար. Պէպէք. Առնվ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիք.	8 30 Պէշիկթաշ. Օրթ. Գուրչ. Առնվուտ. Պէպէք. Բ. Հիսար. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէզպ. Եէնիմ.
4 30 Պէյգօզ. Բաշաղճ. Չպուգլ. Գանլըճ. Ա. Հիսար. Գանտիլլի. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլէր. Գուզգ. Պէշիք.	9 15 Պէշիկ. Օրթագ. Առնավ. Գանտլ. Բ. Հիսար. Պոյաճ. Գանլըճ. Եէնիք. Պէյգօզ. Թարպ. Պէյլէրպ. Մէզար. Եէնիմ.
5 45 Եէնիմ. Մէզար. Պէյլք. Թարապ. Պէյգօզ. Եէնիքէօյ. Գանլըճ. Պոյաճ. Բ. Հիսար. Պէպէք. Առնաւ. Պէյլէր. Օրթագ. Պէշիկթաշ	10 5 Գարկ. Գուզգ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտլ. Ա. Հիսար. Գանլըճա. Չուպուգ. Բաշղ. Պէյգ. Մէզար. Բ. և Ա. Գավագ.
7 — Միրկն. Բ. Ա. Հիսար. Գանտ. Առնվտ. Չէնկ. Պէյլէրպէյ. Օրթգ. Գզգնճ. Պէշիք. Խանձ.	10 15 Գարկ. Պէշիք. Խանձ. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկէլք. Գուրուչ. Առնավ. Գանտլ. Ա. Բ. Հիսար. Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշաղ. Պէյգօզ.
7 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլէրք. Թարապ. Պէյգ. Բաշաղ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Բ. Ա. Հիսար. Գանտիլ. Առնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթագ. Գուզգ. Պէշիք. Խանձ.	10 20 Պէշիկթաշ. Օրթագ. Գուրուչ. Առնավ. Պէպէք. Բ. Հիսար. Պոյաճ. Միրկէօն. Իսթէնիա. Եէնիք. Թարապ. Պէյլէր. Մէզարպ. Եէնիմ.
7 45 Ա. Բ. Գավ. Եէնիմ. Մէզպ. Պէյլէր. Թարպ. Եէնիք. Միրկէօն. Բ. Հիսար. Պէպէք. Առնվ. Օրթագ. Պէշիկ.	11 10 Խանձ. Գուզգ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանի. Գանտ. Ա. Հիսար. Գանլըճ. Չուպ. Բաշղ. Պէյգ.
8 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլէրքէրէ. Թարապիա. Պէյգօզ. Բաշաղ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Խանձ	11 20 Պէշիք. Օրթագ. Առնվ. Պէպէք. Բ. Հիսար. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյլէր. Մէզար. Եէնիմ.
9 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլէրպ. Թարպ. Եէնիք. Իսթէնիա. Պոյաճ. Բ. Հիսար. Առնավ. Օրթ. Պէշիկ.	11 30 Պէշիք. Գուզգ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Պէպէք.
10 15 Ա. Գավագ. Մէզարպ. Պէյլէրք. Թարապիա. Եէնիք. Միրկ. Բ. Հիսար. Պէպէք. Առնավ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք.	12 15 Պէշիք. Օրթագ. Գուրչ. Առնավ.

ԼՈՒՆԻՕՆ L'UNION

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ — **ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ** ՀԻՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Հաստատեալ ի Փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Գանք փողոց, 15

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ 33

Հրդեհի ճիւղ	
Դրամագլուխը	Փր. 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 6,700,000
Գումարի ապահովագրին (Բ—Ր)	» 63,770,000
1890ի հասոյթք	» 15,000,000
Հրդեհի վնասուց վճարուած	» 160,570,000

Պ. Պ.
Ա. Տ'ԷՇԹԱԼ, ... Նախկին վարիչ ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Փառիզի Հարուստային երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս. ՄԱԼԷ, Մալէ եղբարց դրամատանէն, Նախագահ «Բարի-Լիոն-Մէտիթերրանէ» եր երկաթուղեաց ընկերութեան, Նախագահ Օսմ. կայս. Պանքայի, ՓՈԽ-ՆԱԽԱԳԱՀ ՈՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ.
Թ. ՕՑԷՐԻ, Նախկին դրամատէր, Նախագահ Վիէյլ Մոնթանեի և Լերինայի անթրակաւի ընկերութեան.
Ս. ՀԻՒՐԷԼ, Նախագահ Մէլիւզինի Ծովային Ապահովագրական ընկերութեան.

Պ. Պ.
Ս. ՃԷՅՄՍԸՆ, Հոթինկեր և Ընկ. դրամատանց տանէն.
Ֆ. ՄԻՐՕ, Նախկին նախագահ Սէնի Առեւտրական Դատարանին, վարիչ ֆրանսական Պանքայի, վարիչ Ֆառնայի Հիւսիսային երկաթուղւոյն.
Հ. ՄԻՐԱՊՕ, Միրապօ Բուքար, Բիւրարի և Ընկ. դրամատանց տանէն.
Ա. ԹԻՒՐՆԷՅՍԸՆ, Լատոր երկաթուղեաց Ընկերութեան վարիչ.
Ա. ՎԷՐՆ, Վէրն և Ընկ. դրամատանց տանէն, վարիչ Ֆրանսական պանքայի, տեսուչ Ֆառնայի Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, վարիչ Օսմ. պանքայի.

ՀՐԴԵՀԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Պ. Պ. ՇԱՐԼԸ ՌՕՊԻՐ, Նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ; Պօլ Ժ. ՍԸՌՎԷՋ, Նախկին ելմտական քննիչ, ՓՈԽ-ՏՆՕՐԷՆ

ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Պ. Պ. ԱԼՊԵՐ ՖՈՒ, Տնօրէն; ԷՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, Փոխ-Տնօրէն

Կենաց ճիւղ	
Դրամագլուխը	Փր. 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 93,8
Կենաց համար վճարուած	» 59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	» 243,580,000

Ընկերութեան դրամատուքը ի Կ. Պոլիս · ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ.

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ. Մասնաւոր Տնօրէնն Կ. Պոլսոյ, ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ, Կալաթա, Մահմուտիէ փողոց, Քամանտօ Պանգայի դիմաց, Երամեան խան, Թիւ 2